

Nhwalo Gwambone ogwandikigwe na Matayo Kilongoi

Nhwalo Gwambone ogwandikigwe na Matayo nga gumwe kati ja itabu ncheche Mulilagano Liyono yenie ilanduli kutama kwa Yesu Kilisto padunia. Kila kitabu kikemigwa, “Injili” mana gakwe, “Nhwalo Gwambone.” Yenie iandikigwa kuboka pukujomoka Yesu, uandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana. Akachomi bamanyi kipolaje chaka chuandikigwa nhwalo gwambone gwa Matayo, bapemelelanga pangaje uandikigwa chaka cha 60 kuboka pukubelekwa Kilisto. Uyo bamanyije paali puandikigwa, nambu ajingi baachanga gwenio uandikigwa ku Palestina andaje ku kilambo chuku Yelusalemu.

Nhwandiki Matayo ojwakiba ntocha kodi, tango nu kupambuligwaje na Yesu kube napunji jwakwe. Uyo amanyikana ku liina lya Lawi. Matayo akiba jumwe kati ja achandundame komi na abena na baandakila akachomi biki Yahudi. Ganga gabonekana kipola gambu gwatumu majandiko kupeta 60 kuboke mu lilagano lya lolo. Apala kulaya kutenda Yesu nga Masia, Nkomboi jwenio nga ojwalondoligwa na akalondoli. Kabe Matayo alongi kipola muno kukulenga kingwana cha uhuke jwa Nnoongo Akayahudi bayobalela kutenda Masia akaba nng-

wana jwa chilikali padunia. Matayo alanduli kipola kukana mawacho genia nu kulaya kingwana chu uhuke cha Nnoongo.

Nhwalo Gwambone gwa Matayo nga kitabu chu kualala kutumbu mu Nhwalo Gwambone gambu gwa mapungu gakwe goa agatumike kuboka Majandiko ga lolo. Genia galonda Malagano mabena. Akachomi balenga Matayo ajigite kengama andi pikibi kitabu cha Musa, chenye nga kitabu chukutumbula mu Lilagano lya Lolo. Matangacho ga Yesu ga pikitombi (Matayo lipungu lya 5-7). Gawechi kulan-danikigwa na chalia ja Nnoongo jampa Musa (Kombake Tolati 19:3-23:33).

Agabi mokitabu

Matayo mu kitabu chakwe atumbwi kulenga nhwalo gu kubelekwa kwa Yesu Kilisto na atumbwi na kulenga nhwalo gu liengo lyakwe mulipungu lya 1-4.

Kabe Matayo alengite kipola nhwalo gwa liengo lya Yesu nu kubola kwakwe kwoa mulipungu lya 5-25.

Matayo ajomole kitabu chakwe kukulanduli panakati ji liengo lya Yesu mu kiu chakwe nu kuyoka kwakwe (Lipungu lya 26-28).

*Lungolo lwa Yesu
(Luka 3:23-38)*

¹ Lungolo lwa Yesu Kilisto, kibeledi cha Daudi, ngi kibeledi chu Ulaimu.

² Kuboka pu Ulaimu kuika Nngwana Daudi, yenje ngi ibelei yenye, Ulaimu ngapoto mwana

Isaka, Isaka ngapoto mwana Yakobo, Yakobo ngapoto mwana Yuda, ni inunu yakwe,

³ Yuda ngapoto mwana Felisi na Zela amamundu bakiba Atamali, Pelisi ngapoto mwana Esiloni, Esiloni ngapoto mwana Lami.

⁴ Lami ngapoto mwana Aminadabu, Aminadabu ngapoto mwana Nashoni na Nashoni ngapoto na mwana selemani, ⁵ Selemani ngapoto mwana Boazi amamundu Laabu. Boazi ngapoto

mwana Obedi amamundu Lutu, Boazi na Lutu bakibanga achikibelei ba Obedi, Obedi ngapoto mwana Yese, ⁶ Yese nga ngapoto mwana Nngwana Daudi. Daudi ngapoto

mwana Solomoni amamundu abakiba anaba Uliya. ⁷ Solomoni ngapoto mwana Leoboamu, Leoboamu ngapoto mwana Abiya. Abiya

ngapoto mwana Asa, ⁸ Asa ngapoto mwana Yaashafati, Yaashafati ngapoto mwana Yolamu, Yolamu ngapoto mwana Uzia, ⁹ Uzia ngapoto mwana Yotamu, Yotamu ngabe na mwana,

Aazi ngapoto mwana Ezekia. ¹⁰ Ezekia ngapoto mwana Manase, Manase ngapoto mwana Amoni, Amoni ngapoto mwana Yosea. ¹¹ Yosea ngapoto mwana Yekonia, na akanung'una. Kingobu

chenie kikiba kiamo Akayahudi kapeleka kukilambo chuku Babiloni.

¹² Kuboka pikitamo cha Akayahudi kujenda ku Babiloni, Yekonia ngapoto mwana Shetieli, Shetieli ngapoto mwana Zelubabeli.

¹³ Zelubabeli ngapoto mwana Abiudi, Abiudi ngapoto mwana Eliakimu, Eliakimu ngapoto mwana Azoli. ¹⁴ Azoli ngapoto mwana Sadoki, Sadoki ngapoto mwana Akimu, Akimu ngapoto

mwana Eliudi. ¹⁵ Eliudi ngapoto mwana Eliazeli, Eliazeli ngapoto mwana Matani, Matani ngapoto mwana Yakobo, ¹⁶ Yakobo ngapoto mwana Yusufu, ojwakiba angwana ba Maliamu amama ba Yesu ojwakonda Kilisto.

¹⁷ Penia ikapeta ibelei komi na ncheche kuboka pu Ulaimu mpaka Daudi, ni ibelei komi na ncheche kuboka pa Daudi mpaka pa Akayahudi pabatoligwa ubanda Kujenda ku Babiloni, ni ibelei komi na ncheche kuboka pabatoligwa ubanda kuika kingobu cha Kilisto Nkomboi.

*Kubelekwa kwa Yesu Kilisto
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Kubelekwa kwa Yesu Kilisto kukiba yene, Maliamu amamundu Yesu akankobeka Yusufu. Nambu tangu nu kutamangaje pamwe andi pibi analome na akege, Maliamu ngabonekana abi na ndumbo kuwecho gwa Uhuke jwa Chwapi. ¹⁹ Magambu Yusufu akiba na majendo ga mbone nnongi ja Nnoongo, apaije kunkoya oni Maliamu, ngapala kunneka kukunyegela. ²⁰ Pakiba akaacha genia Mpakachi jwa Angwana kuboka Kumbengu ngampitila mumaloto kulenga, “Yusufu, mwana jwa Daudi, maka-jobokaje kuntola Maliamu kube aanabinu magambu ndumbo ejabinajo kuwecho gwa Uhuke jwa Chwapi. ²¹ Abakupoto mwana munalome mumpa liina lyakwe Yesu, magambu jwenio nga ojwapakakombola bandu bakwe mumabaja gabe.”

²² Genia goa gapitila lilenganile lilobe lya Angwana elibalenga kupete nnondoli

jwa Nnoongo, ²³ “Munkege jwangamanya analome aiba na ndumbo apotola mwana munalome, nangweto binkema Imanueli” kulenga, “Nnoongo abi pamwe natwenga.”

²⁴ Yusufu apajimuka mulugono, ngatenda genia agalenga mpakachi jwa Angwana kuboka Kumbengu, nganto Maliamu kube aanamundu. ²⁵ Nambu bagolokingeje kindanda chimweje mpaka Maliamu apapotola mwana munalome Yusufu ngampe liina mwana jwenio Yesu.

2

Akageni kuboka kumbwani

¹ Yesu abelekwa kukilambo chuku Beteleemu kunkoa gwa Kuyudea, kingobu Helode pakiba Nngwana. Kingobu tu kuboka pu kubelekwa, akamanyi ba ndondwa ngabaika Kuyelusalemu kuboka kumbwani. ² Ngabakonya, “Kibiko kilemba, chikibelwike ojawabube Nngwana jwa Akayahudi? Tulubweni lutondwa lwakwe kuboka kumbwani natwe tuikita kunng'ongalela.”

³ Nngwana Helode pajoa genia, ngaechuka muno pamwe na boa abatama Kuyelusalemu.

⁴ Helode ngabakemanga akakolongwa ba Akakung'i boa na akaboli ba malagilo ga Musa, ngabakonyanga, “Kilisto Nkomboi apakubelekwa koo?” ⁵ Angweto ngabajanga, “Apakubelekwa kukilambo chuku Beteleemu, nkoa gwa Yudea. Andi piandikigwe na nnondoli jwa Nnoongo,

⁶ ‘Mwe Beteleemu kilambo cha Kuyuda,

mwe machokochokoje panakati ji ilambo
Ikuyuda,
gambu kwinu apakupiti kilongoi
ojwapakalongaleya bandu bango, bu Kuisilaeli.’
”

⁷ Penia Helode ngabakemanga pantemela akamanyi ba ndondwa, ngaba konyanga kingobu gani pulupitila lutondwa. ⁸ Kuboka penia ngabatuma bajendange ku Beteleemu ngabalagi, “Nnyendange makaingikiye nhwalo gwa mwana jwenio, anda mampatite unetele nhwalo gwenio nane nyende nakang'ongalele.”

⁹ Kuboka pa kapenikia angwana, akamanyi ba ndondwa ngabajabula. Penia lutondwa lubalubona kingono cha kalelo kumbwani ngulwalongaleya mpaka ngulujenda kujema panani pakiba mwana. ¹⁰ Pubulubona lutondwa lwenio ngabaala mwojo muno. ¹¹ Ngabajingila unyumba ngabammona mwana jwenio pamwe na amamundu Amaliamu, ngabakilikitila, ngabanng'ongalela. Kuboka penia ngabakulugula mikoba jabe ngabampe hupo, jaabu nu ubani na mauta ga bei ngolongwa agakemigwa manemane.

¹² Penia ngababuja kachabe kundela jenge gambu Nnoongo akatekakelebuya mumaloto bakammujije Helode.

Kutili kukilambo cha Kumisili

¹³ Kuboka pa akageni kujabula, mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngampitila Yusufu mumaloto ngannenge, “Nnyimuke muntole mwana pamwe na amamundu ntilile kukilambo cha Kumisili. Ntamanga kwenio

mpaka pambakunnengela, gambu Helode apa kunkoma mwana jwenio.”

¹⁴ Yene Yusufu ngajimuka, ngantola mwana na amamundu, ngababokanga kilo kujenda Kumisili. ¹⁵ Ngabatama kwenio mpaka Helode pajomokaga. Kilebe chenie kipitila kupala lilobe libalongela Angwana kupete n nondoli jwa Nnoongo lilenganile, “Nganankema manango kuboka Kumisili.”

Ukomigwa kwa ilemba ikinalome

¹⁶ Helode apang'anyama kutenda akamanyi ba ndondwa bala batekunkoloya, ngachimwa muno. Ngalagi ingota yoa ikinalome ya kilambo chuku Beteleemu na eibi papipi jakwe eibi nayaka ibena kubuja unyuma ikomigwe. Atenda genia akombakela machoba kuboka pagaike akamanyi ba ndondwa. ¹⁷ Yene nga pagalenganila malobe agalenga Nnondoli jwa Nnoongo Yelemia,

¹⁸ “Lilobe lijoanika kukilambo chuku Lama nguto nukokaleka muno. Laeli aiguti ingota yakwe, na apaije kumpembeleya, magambu yoa ijomwike.”

Kubuja Kumisili

¹⁹ Kuboka pu kujomoka Helode, Mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngampiti Yusufu mumaloto ukwako Kumisili. ²⁰ Ngannenge, “Nyimuke muntole mwana na amamundu mmuje kukilambo cha Kuisilaeli, magambu abapalangu gita kunkoma mwana jwenio bawilangite.”

²¹ Yusufu ngajimuka ngantola mwana pamwe na amamundu ngababuja kukilambo chuku Isilaeli.

²² Nambu Yusufu pajoa kita Akelao Atawala Kuyudea paali pa awamundu Helode, ngajoboka kujenda kwenio. Kuboka pukunkelebuya mumaloto, ngajenda kunkoa guku Galilaya, ²³ Na ngaami kukilambo chi Kunazaleti. Yene ngagalenganila malobe agalenga Nnondoli jwa Nnoongo, “Binkema Nnazaleti.”

3

Kutangacha kwa Yohana Mmatichi

(Maluko 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

¹ Machoba genia Yohana Mmatichi ngapitila papongoti kukilambo cha Kuyudea ngatumbu katangachi bandu. ² Ngalenga, “Nnapange mabaja ginu. Magambu Kingwana chu kumbengu kibandakile!” ³ Yohana jwenio, nga ojwanenga Isaya ojwakiba nnondoli jwa Nnoongo apalenga,

“Mundu achobe papongoti kanonoya kulenga, ‘Mapanganakie Angwana ndela jabe, mmeke kipola ndela jabe!’ ”

⁴ Yohana akwinda ngobo ejilokigwe nama-juni ga nyama ojwakemigwa ngamia, nu lunga lu limbendela akwinda mukibuno chakwe, chakulya chakwe kikiba maige na buchi gu kupongoti. ⁵ Bandu kuboka kukilambo cha Kuyelusalemu nu Kuyudea, ni ilambo yoa ibi umbwega ju lukemba lwa Yolidani ngabannyendelela. ⁶ Ngabalapanga mabaja gabe, na jwenio ngababatichanga mulukemba lwa Yolidani.

7 Nambu Yohana pababonanga Mafalisayo na Masadukayo ajingi bukunhwikalila kupala babatichigwe, ngalenga, “Mangweto machamajoka! Beneke abannengi nhwotwi kujepa lilaka lya Nnoongo eliiika? 8 Ntendange agalaya kutenda nnapangite mabaja. 9 Makaachangaje kutenda nhwotwile kujepa lilaka kukuneme, ‘Awabito ana Ulaimu.’ Nannenge Nnoongo aotwi kagatenda mabwe aga gabe ingota yu Ulaimu. 10 Libago libekigwe pamanhina ga mikongo, kila nkongo gwangapambika ubakupenguligwa nu kuleke pamwoto. 11 Nenga nammatichanga kwa mache kulaya nnapangite mabaja ginu. Nambu ojwapakuika kuboka pangunenga akweti uwecho muno kumbeta ne, nenga kuotoje kupoto ilatu yakwe. Jwenio ammatichanga kwa Uhuke jwa Chwapi na kwa mwoto. 12 Jwenio akamwi kipalwe chakwe chukupete mapemba. Aikonkola mapemba nukubeka mukikokwe, nambu mapoi aitinia mwoto gwangaimika.”

Kubatichigwa kwa Yesu

(Maluko 1:9-11; Luka 3:21-22)

13 Kuboka penie Yesu ngaboka kukilambo chuku Galilaya ngaika mulukemba lwa Yolidani, kupala abatichigwe na Yohana. 14 Nambu Yohana ngatumbu kunkanalila kulenga, nenga mbaligwa kubatichigwa na mwenga, “Lele, mwe nhwika kwango nenga?”

15 Nambu Yesu ngannyanga, “Ngoe magaleke genia gabe yene. Gambu genia nga agapala Nnoongo.” Penia Yohana ngajeketela.

16 Kuboka pa Yesu kubatichigwa, ngapita umache. Kingobu ucho mbengu ngijiekuka, ngammona Uhuke jwa Nnoongo akauluka anda ngunda nukutola panani jakwe. 17 Lilobe kuboka kumbengu, ngililenga, “Jwenio nga manango, junampala jwanhalalila.”

4

Kutegigwa kwa Yesu (Maluko 1:12-13; Luka 4:1-13)

1 Kuboka penia Uhuke jwa Chwapi ngannon-galeya Yesu mpaka kupongoti kupala alondoigwe na Mmaja. 2 Ngapunga machoba alubaini kilo na mui pangalye kilebe chachoa pajomola ngajijoa njala. 3 Mmaja nganhwikalila, ngannenge, “Anda mwenga Mamwana ba Nnoongo, magaamuliche mabwe aga gabe mikate.”

4 Nambu Yesu ngajanga, “Iandikigwe Mumajandiko Gachwapi,
‘Mundu alama kukulye nkate tuje,
nambu ku kila lilobe elyalonge Nnoongo.’ ”

5 Kuboka penia Mmaja ngantola Yesu mpaka kukilambo chu Kuyelusalemu, Kilambo cha Chwapi, ngammeka kunani pulengo gwa Nyumba ja Nnoongo, 6 ngannenge, “Anda mwe Mamwana ba Nnoongo mikileke pae gambu andikigwe,

Nnoongo maamulicha akapakachi bakwe
kuboka kumbengu kwa magambu
ginumwe,
mabannyanganga kumaboko gabe,
kata mukikipotekaje mumaganga.”

⁷ Kwa magambu genia Yesu ngajanga kulenga, uyo Mumajandiko Gachwapi, iandikigwe, “Makategaje Angwana ana Nnoongo binu.”

⁸ Kuboka penia Mmaja ngantola Yesu mpaka kunani kukitombi kitandamau, ngannaya kingwana chi ilambo yoa ya padunia na gwambone gwakwe. ⁹ Mmaja ngannenge, “Yenie yoa nhotwi kumpe mwe anda nkilakatile nu kung'ongalela.”

¹⁰ Penia Yesu ngannenge, “Nnyabule mwe Malichetani! Iandikigwe Mumajandiko Gachwapi, ‘Magongalela Angwana ana Nnoongo binu na mabegelela benia jika jabe.’ ”

¹¹ Penia Mmaja nganneka Yesu, akapakachi kuboka kumbengu ngabaika ngabammegalela.

*Yesu atumbu maengo gakwe Ku Galilaya
(Maluko 1:14-15; Luka 4:14-15)*

¹² Yesu pajoa kita Yohana Mmatichi bantabite mukipungo ngajenda Kugalilaya. ¹³ Ngaboka kilambo chuku Nazaleti ngajenda kukilambo chuku Kafalanaumu, kilambo chikibi umbwega ja lilaba lya Galilaya, mumpaka gwa kilambo cha Zabuloni na Naftali, ngatama kwenio. ¹⁴ Yene pililenganila lilobe elyalongela Nnondoli Isaya,

¹⁵ “Kilambo chuku Zabuloni na Kilambo chuku Naftali,

Kujenda kubaali kwiye julukemba lwa Yolidani, ku Galilaya, kilambo cha bandu banga Akayahudi!

¹⁶ Bandu abatama pulubendu bijibweni ndaa.

Angweto abatama miwili ja kiu, Lumuli lwamulakile.”

¹⁷ Kuboka kingobu chenie Yesu ngatumbu kutangacha ngalenga, “Nnapange mabaja ginu, magambu Kingwana chu kumbengu kibandakile!”

*Yesu bakemanga akalopoi ancheche
(Maluko 1:16-20; Luka 5:1-11)*

¹⁸ Yesu pakiba akatyanga umbwega ji lilaba lya Galilaya ngababona bandu abena alungolo akakoki, bandu benia bakiba Simoni ojwa konda Petulo na nnuna gwakwe Andulea bakakoka yamaki ku lipелеle mulilaba. ¹⁹ Yesu ngabalenge, “Ungengamange nenga manammekanga mme makakoki ba bandu.” ²⁰ Kingobu tu ngabagaleka mapelele gabe ngabankengama Yesu.

²¹ Pajenda nnongi kachoko ngababona bange akalongo abena, Yakobo na Yohana, ingota ya Zebedayo. Bakiba muntumbwi pamwe na awamundu Zebedayo, batendekea mapelele gabe. Yesu ngabakema, ²² benia kingobu tu ngubuleka ntumbwi pamwe na awamundu, ngabankengama Yesu.

*Yesu babola bandu na kalamia akatamwe
(Luka 6:17-19)*

²³ Yesu ngajenda kila paali mukilambo chu Kugalilaya kabolanga bandu mu nyumba ju kung'ongale Nnoongo nu kutangacha Nhwalo Gwambone gu kingwana cha Nnoongo ngabalamia bandu itamwe yoa eibakiba nayo.

²⁴ Nhwalo gwakwe ngujoanika mukilambo chuku Silia, akatamwe boa bina itamwe ya kila aina nu kulaga, bandu bina michepela, akatamwe kiinduindu, na bandu abakiba

bapolite mibele, ngabapeleka kwa Yesu, jwenio ngabalamia boa. ²⁵ Bandu ajingi ngabankengama kuboka kukilambo chuku Galilaya, kilambo echikibi ni ijiji komi, Kuyelusalemu na Kuyudea na kwie ja lukemba lwa Yolidani.

5

Yesu babola bandu pikitombi

¹ Yesu pababona bandu ajingi ngaombe pikitombi ngatama. Akinapunji bakwe ngabannyendelela, ² jwombe ngatumbu kabolanga,

Laa ja kweli (Luka 6:20-23)

³ “Mbaya ababi nu uwocho muhuke, gambu Kingwana chu kumbengu nga chabe!

⁴ Mbaya ababi nu kuechuka, gambu Nnoongo mabapembelea.

⁵ Mbaya mundu jwa jali, gambu mapokela malagano ga Nnoongo!

⁶ Mbaya ababi na njala na nyota ju kutenda gapala Nnoongo, Nnoongo mababeka bajukute!

⁷ Mbaya ababi na kia, gambu Nnoongo mababonela kia!

⁸ Mbaya abampala Nnoongo kwa mwojo chwapi, gambu mabammona Nnoongo!

⁹ Mbaya akachikichani, gambu bikemigwa ingota ya Nnoongo!

¹⁰ Mbaya abapotekigwa kwa magambu gu kutenda agapala Nnoongo, gambu Kingwana cha kumbengu nga chabe!

¹¹ “Mbaya mangweto anda bandu bantukine na bamponjite nu kunkopakeya kilebe chachoa chubaja kwa magambu gango nenga. ¹² Nhwalalange mwojo nu kululuta gambu hupo inu ngolongwa kumbengu. Yene ngapaba bonelanga akalondoli ba Nnoongo abakiba tango namangweto kubeje.

Mwinyo nu lumuli

(Maluko 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ “Mangweto nga mwinyo panakati ja bandu padunia. Nambu anda mwinyo uoite kulaa kwakwe ipakolelwa na nike? Kuchataje kabele, nambu kuleke panja nu kulebatigwa na bandu.

¹⁴ “Mangweto nga lumuli lwa dunia. Kilambo chikichengigwe panani pa kitombi kuotoje kukiia. ¹⁵ Na bandu kupambaje lumuli nu kuluekelela lidebe, nambu kulubeka panani putala, kupala bamulakile bandu boa ababi unyumba.

¹⁶ Mangweto uyo mpaka oti lumuli lwinu lumulike nnongi ja bandu, bagabone maengo ginu gabe chwapi na bakoigwe Awawa binu ababi kumbengu.

Malagilo ga Musa na Majandiko ga akalondoli ba Nnoongo

¹⁷ “Makakita nhikila kuboya Malagilo ga Musa na maboulo ga akalondolije. Nhkila kuboyaje, nambu nhikila kulenganakia. ¹⁸ Nannenge kweli mpaka mbengu na dunia pipakupeta, napachokoje pa Malagilo ga Musa pukuboigwa, mpaka goa galenganile. ¹⁹ Mundu jwajwoa ojwapakulemwa amuli ejibi njokochocho kupeta joa na kabola bange batendange jenia, jwenio

apakube nchokochoko mukingwana chu kumbengu. Nambu jwajo ojwapakagakamula na kabola bange, jwenio apakube nkolongwa mukingwana chu kumbengu.”²⁰ “Nannengelanga kweli nukamuje gambone gapala Nnoongo kapeta Mafalisayo na aboli ba Malagilo ga Musa, nnyingije ngu mukingwana chu kumbengu.”

Maboulo gi lilaka
(Luka 12:57-59)

²¹ “Nnyoaninge kutenda bandu ba lolo balengigwe, ‘Makakomaje! Abapakoma bapa kuhukumigwa.’²² Nambu nenga nannenge, jwajwoa ojwapa kunchimwa nnunu gwakwe apakuhukumigwa. Ojwapa kummembula nnunu gwakwe apakuntakiana kana jumbe na ojwapa kunkema nnuna gwakwe, ‘Matokamau!’ Apaligwa kujingi mumwoto gwangaimika machoba goa.²³ Anda mpelike lilumbo lya hupo linu kukitembe cha Nnoongo na penia nkombakile nnunugwinu abi na bulwa na mwenga,²⁴ mileke hupo inu pikitembe, nnyabule oti makachikachane na nnunugwinu, kuboka penia mmuje makapange hupo inu.”

²⁵ “Nchikachane na mundu ojwantakiine kiti mmi undela, makajenda kanajumbe. Andaje ojwantakiine apakunkamuya kana akimu na akimu apa kunkamuya ku linjolinjoli na kubekigwa mukipungo.²⁶ Nannenge kweli mpitaje mwenio mpaka nnyomole kulepa uloi gwoa.”

Maboulo nhwalo gwa ngongola

27 “Nnyoaninge kube bandu balengigwe, ‘Makatendaje ngongola!’ 28 Nambu ne nannenge, ojwapa kunnolakea munkege nu kunnokolela bai ateile nakwe ngongola umwojo gwakwe. 29 Anda lio linu lyakalelo lipakunnyambuki kulemwa, muliboye mililekele kutali namwenga! Mbaya kuoya kipagwa chimwe cha mmele gwinu, kuliko kuoya mmele gwoa kukulekeligwa kumwoto gwangaimika machoba goa. 30 Anda luboko lwinu lwa kalelo lupakunnyambukia kulemwa, mbaya muluekete mululekele kutali namwenga! Mbaya kuoya kipagwa chimwe cha mmele gwinu, kuliko mmele gwoa ujende kumwoto gwangaimika machoba goa.”

*Nhwalo gwa kulekana mundu na anamundu
(Matayo 19:9; Maluko 10:11-12; Luka 16:18)*

31 “Uyo ilengigwe, ‘Ojwapakaleka anamundu apaligwa kape talaka.’ 32 Nambu nenga nannengelanga, mundu jwajoa ojwabaleka aanamundu, nambu tu gambu ga ngongola, jwenio ammeke munkege jwenio abe nngongola na mundu anda antoi munkege jwenio atenda ngongola.”

Maboulo ga nhwalo gwa kulapila

33 “Kabe nyoininge kube bandu ba lolo balengaligwe, ‘Mikikilekaje channapila, nambu mpaka ntende channapile Kangwana.’ 34 Nambu nenga nannenge, makalapije. Nu kumbenguje, gambu kwenio nga kukibi kitebu cha Nnoongo, 35 na pannemaje, gambu penia nga pukubeka makongono gabe, nuku Yelusalemuje, gambu chenie nga kilambo cha Angwana Akolongwa. 36 Na

makalapije kwa mutwe gwinu, gambu mwe kuo-toje kulubeka lunywili lube luhu andaje lupili. ³⁷ Andannengite, ‘Elo’, Ibe ‘Elo’, Anda nnengite, ‘Ije’, Ibe ‘Ije’, Chachoa chikipeta genia kiboka kwa Mmaja.”

*Maboulo nhwalo gwa kubuyana
(Luka 6:29-30)*

³⁸ “Ngannyoanga kube galengigwe, ‘Nnyinu anda ammoite lio namwe mammoya lio, nnyinu anda ankolite lino namwe mankola lino.’ ³⁹ Nambu nenga nannengela, makammukije ubaja mundu mmaja. Mundu anda amputite likopi lijego lya kalelo, mantendebukie lenge. ⁴⁰ Mundu anda ampelike kamahakama kupala kutola lichati linu munnekele nilikoti linu atole. ⁴¹ Mundu anda anhwamuliche kupotola nhwigo gwakwe mwanja gwa maili jimwe mpotola maili ibena. ⁴² Ojwapakunyopa kilebe mumpe, makan-nyimaje ojwaika kunnyaika kilebe.”

*Maboulo ga kapalanga akangondwa
(Luka 6:27-28,32-36)*

⁴³ “Ngannyoa kutenda ilengigwe, ‘Mumpale nndami nyinu, na manchimwe nngondwa jwinu.’ ⁴⁴ Nambu nannenge, mapalange akangondwa binu, na majopele ku Nnoongo abampoteka, ⁴⁵ kupala mmegange makinangota ba Awabinu ababi kumbengu. Gambu benia bamulakila lumuli lwabe bandu boa akabaja na bambone, na kakomelekea ula bandu bambone na bandu akabaja. ⁴⁶ Bo, mpakupata upo nike ku Nnoongo, kwa kapala abampalanga mangweto tu? Magambu ata akatocha kodi bakamulanga

ugo! ⁴⁷ Anda mapatangite abali akalongo binu tu, ngimikikamwa ni kiyono? Mbone na bandu bangammanya Nnoongo bakamu ugogo! ⁴⁸ Mmeganga makambone, anda Awabinu bu kumbengu pababi bambone!”

6

Maboulo ga kajangata akahocho

¹ “Ntamanga maha makakamuje itendwa yambone kupala mmonekane nnongi ja bandu. Awawa binu ababi kumbengu bampeje hupo.”

² “Pamampe kilebe nhwocho, makalandulije. Makabe mandendemunduje andi bandu ababikitenda bambone pababeganga unyumba ju kunng'ongale Nnoongo nu undela kupala bandu balumbalile. Nannenge kweli, bai bapatangite hupo yabe tegatega. ³ Nambu mwe pamankola nhwocho wala nng'anja gwinu jwa mpalana akamanyaje panteile. ⁴ Mpange kilebe chinu kukuiya na Awawa binu ba kumbengu ababibona ilebe iigwe mabampa hupo inu.”

Maboulo gu kugongalela (Luka 11:2-4)

⁵ “Panng'ongalela, makabeje andi bandu akan-dendemundu. Angweto kupala kujema munyumba ju kunng'ongale Nnoongo nu umbwega ja ndela kupala bandu babone. Nannenge kweli Angweto bapatangite hupo yabe. ⁶ Nambu mwe papakunng'ongalela Nnoongo, nnyingile kuchumbi chinu nu kujigala nniango, nng'ongalela ka Awawa binu bangabonekana.

Na benia Awawa binu abagabona agaiigwe mabampa hupo.”

⁷ “Panng'ongalela, makalonge malobe nduuje andi apabatenda bandu bangammanya Nnoongo. Magambu angweto bapemele Nnoongo jwabe bajoange gambu ga malobe gabe majingi. ⁸ Makabe andi angwetoje. Gambu Awawa binu bagamanyi malola ginu tango nakajopaje. ⁹ Mpaligwa kugongalela yene,

‘Awawa bito mammi kumbengu,
lina linu lya chwapi likoliigwe,

¹⁰ Kingwana chinu kiike,

Lyampala libe kudunia andi kumbengu.

¹¹ Mutupe lele chakulya chito.

¹² Mugalekekeye malemwa gito,

Andi twe putugalekekeya malemwa ga ababu-
tulemwite.

¹³ Mukutubekaje mumitambo,
nambu mutukombole na Mmaja.’

Magambu kingwana nga chinu na makakala,
nu ukolongwa machoba goa pangapela.
Unhyo.

¹⁴ “Anda malekekiye bandu malemwa gabe,
Awawa binu ba kumbengu maba nnekekeya uyo.

¹⁵ Nambu anda kalekekeyaje bandu malemwa
gabe, na Awawa binu bannekekeyaje malemwa
ginu.”

Maboulo ga kupunga

¹⁶ “Pampunganga, makabeje andi bandu ababikitenda bambone angweto kubeka lukenja kumio jabe babonekane na bandu bamanye kita batekupunga nannenge kweli angweto

balepigwe hupo yabe. ¹⁷ Nambu mwenga, pampunga mpakala mauta umutwe jinu na nkuye kumio jinu nu kwemulila nywili inu, ¹⁸ ibe mundu jwajwoa akamanyaje kiti nte kupunga, imanyekane tu na Awawa binu bangabonekana. Na Awawa binu abagabona agaiigwe bampa hupo.”

Kipato chu kumbengu

(Luka 12:33-34)

¹⁹ “Mikikibekeje ilebe padunia, mwenio idudu na nguu kualabia na akajibi kujingila nu kujiba. ²⁰ Nambu mikibekele lupambo kumbengu kwenio idudu na nguu kuotoje kualabia, na akajibi kujingije nu kujiba. ²¹ Gambu machoba goa apulubi lupambo lwinu na mwojo gwinu uba upo.”

Lumuli lwa mmele

(Luka 11:34-36)

²² “Mio nga lumuli lwa mmele. Anda mio ginu gabi chwapi na mmele gwinu gwoa upakube mulumuli. ²³ Nambu anda mio ginu mabou mmele gwinu gwoa ubakube mulubendu. Bai anda lumuli olubi nkati jinu ngulubendu, mmanya lwenio ngu lubendu lukujogoya!”

Nnoongo na ilebe

(Luka 16:13)

²⁴ “Abije mundu ojwaotwile kabegele akangwana abele. Gambu apakunchimwa jumwe nu kumpala jonge. Apakube na jumwe nu kummembu jonge. Nhwotwaje kummegelela Nnoongo nu uloi.”

²⁵ “Nga kwa mana nannengelanga, makapweleje ndya nike na nywanike na wala ngobo yukwinda. Bo, bwomi gwamboniye kupeta chakulya na ngobo yambone kupeta mmele?

²⁶ Miloleke ijuni ikamanyai ibi kupandaje nu kuunaje, na ikwetije ikokwe. Nambu Awawa binu bu kumbengu kipe kulye. Bo mangweto mamboneje kupeta ijuni? ²⁷ Bene kati jinu kwa magambu ga mbwele yabe, baotwile kukijonjake kingobu chukulama pangaje lichoba limwe?”

²⁸ “Kwanike kube na mbwele ya ikwindo? Magalolakeye maloba ga kamanyai pagalembulila. Gabi kamuje maengo wala kutendakea ikwindo.

²⁹ Nambu nannengelanga, wala bene Angwana ana Solomoni pamwe nu ukolongwa gwakwe gwoa banakwindaje chwapi andi pagabi maloba aga. ³⁰ Anda ibi Nnoongo agakwindiya manyai ga mpongoti agabi leleno na malabo kagalekela kumwoto, bo, Nnoongo ankwindiaje mangweto muno? Makangweto mina imani njokochoko!”

³¹ “Makapweleje kutenda, ‘Tupakulye nike?’ Andaje ‘Tupakunywe nike?’ Andaje ‘Tupakwinda nike!’ ³² Gambu genia goa bagabegelela bandu bangammanya Nnoongo. Awawa binu ababi kumbengu bagamanyi agampala goa. ³³ Nambu ntumbu kikibegelela oti kingwana cha Nnoongo kupeta goa na agapala Nnoongo, penia Nnoongo mampage goa nu kujonjekea. ³⁴ Bai, makapweleje ga malabo, gambu malabo ikweti malola gakwe. Kila lichoba likibegele lyene.”

Kahukumula bange
(Luka 6:37-38,41-42)

¹ “Makahukumuje bandu, manhwika kuhukumu-
muligwa na Nnoongo, ² gambu pamahuku-
mula ajinu na mangweto mpakuhukumigwa
uyo, ni kipemo chamapeme bange ucho echa-
pakumpeme Nnoongo. ³ Mboni mwe milibona
lipandi mulio lya nnunagwinu, na kongo lipala-
mandi elibi mulio linu kulibonaje? ⁴ Nhwotobo
kunnenge ‘Nnunu gwinu, nnyeme nammoye
lipandi mulio linu na kongo mmene nkwati
lipalamandi mulio linu? ⁵ Mwe mandendemu-
ndu! Mmoye oti lipandi elibi mulio linu penia
pampakulola tela kuboya kipalamandi chikibi
mulio lya nnuna gwinu.’ ”

⁶ “Mikipeje imbwa ilebe yachwapi, kupala
yakagalambukaje nu kunkwalambula mmene
mangweto, na makagalekeleje magolobe lulu inu
kupala gakalebataje.

Nnyope, mpalepale, nng'ombe oti
(Luka 11:9-13)

⁷ “Nnyope, mangweto mampata, mpalepale na
mangweto mamibona, nng'ombange oti mang-
weto mabannyogola.” ⁸ Mundu jwajoa jwajopa
kupata, ojwapalapala kiibona, na ojwagomba
oti kunnyogolela. ⁹ Bo, abi mundu kati jinu
anda mwana gwakwe annyopite nkate kumpa
libwe? ¹⁰ Andaje ajopite chamaki kumpa lijoka?
¹¹ Anda yene mangweto mammilingite mak-
abaja mmanyi kipe ingota inu ilebe yambone.
Mmanya Awawabinu bu kumbengu bapakape
gambone muno abajopa.

¹² “Matendelange bandu bange andi gamagapala bantendele mangweto. Yene ngapagabi Malagilo ga Musa na maboulo ga akalondoli ba Nnoongo.

Nniango nchokochoko
(Luka 13:24)

¹³ “Nnyingilange pa nniango ogubi nchokochoko, magambu ndela ejijenda kukujomoka ngolongwa na nniango gwa kujingi mwenio nkolongwa, abajenda ndela jenie ajingi. ¹⁴ Nambu ndela ejijenda kubwomi njokochoko na nniango gu kujingi mweno nchokochoko na bandu achoko tu abijibona ndela jenie.

Nkongo umanyikana ngokwa yakwe
(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Ntamanga maha na akalondoli bu uwangi angweto bakaika kwinu kunja bakabonekana andi mambelele, nambu nkati jabe mamei makale. ¹⁶ Mamanya ku itendwa yabe. Bo bandu kutongola zabibu munkongo gwa miba, andaje mbendembe mumpengo? Ije! ¹⁷ Nkongo gwambone kupambika ngokwa yambone, na nkongo mmaja kupambika ngokwa mbaja. ¹⁸ Nkongo gwambone kupambikaje ngokwa mbaja, na nkongo mmaja kupambikaje ngokwa inachwapi. ¹⁹ Kila nkongo gwanga kupambika ngokwa inachwapi kueketigwa nu kuuleke pamwoto. ²⁰ Kwa yene, mamanyanga akalondoli buwangi ku itendwa yabe.

Nummanyangitije mangweto
(Luka 13:25-27)

21 “Ngiti kila mundu ojwapa kungema ‘Angwana, Angwana,’ Ajingila mukingwana cha kumbengu, nambu jwajo tu ojwapakutenda agabapala Awawa ababi kumbengu. 22 Bandu ajingi binnengela lichoba lyene lya hukumu, ‘Angwana, Angwana! Kwa liina linu ngututangacha nhwalo gwinu na kwa liina linu ngutuboya michepela nu kulaya ikobo ijingi!’ 23 Penia manalengela, ‘Numanyije mangweto, mmokange nnongi jango, mangwetomwe makabaja!’

Akachengi abena
(Luka 6:47-49)

24 “Yene kila mundu ojwajoa malobe gango na kugakamula, malandana na mundu juna malango, ojwachengite nyumba jakwe panani piliganga. 25 Ula ngijikoma, ngemba ngitwele mache, kimbonga ngikiika na kujiputa nyumba. Nambu nyumba jigwije kwa magambu jikachengigwa panani pa liganga.

26 “Nambu mundu jwajwoa jwajoa malobe gango nu kugakamuje, malandana na mundu jwapunganikwe ojwachengite nyumba jakwe panani pimiyanji. 27 Ula ngijikoma ngemba ngitwele mache kimbonga ngikiika ngijiputa nyumba jenie ngijigwe. Kabe luwindu lwakwe lukiba lukolongwa muno!”

Madalaka ga Yesu

28 “Yesu pajomola kulenga malobe genia, nken-geni gwa bandu nguomongwa kwa maboulo gakwe. 29 Abola andi akaboli babeje ba Malagilo ga Musa, nambu jwombe abola kukinala.”

8

Yesu annamia mundu juna maloi
(Maluko 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Yesu pauluka kuboka pikitombi, kikuta cha bandu ajingi ngikinkengama. ² Ngaika mundu jumwe juna maloi, ngakilikila nukulenga, “Ananhota andampaile nhwotwi kunyeguya.”

³ Yesu ngatondobeya luboko lwakwe kunkunyula mundu jwenio nu kulenga, “Mbala nnyeguke.” Kingobutu mundu jwenio ngajeguka maloi gakwe. ⁴ Penia Yesu ngannenge, “Mpenakia, makannengeje mundu jwajwoa, nambu nnyende mikikilaye kakung’i na makapange hupo jaamulicha Musa kachalakicha kutenda nnamite.”

Yesu annamia mpakachi jwana Afisa ba chilikali ja Loma
(Luka 7:1-10)

⁵ Yesu paika pikilambo chuku Kafalanaumu pannyini, kilongoi jumwe jwa Loma nganyendelela, ngampembela annyangate, ⁶ ngalenga, “Ananhota mpakachi jwango abi ukaja ntamwe lola na atekupola.”

⁷ Yesu ngannengela “Mainka kunnamiya.”

⁸ Kilongoi jwenio ngannenge Yesu, “Ananhota, mbaligweje mwe nnyingi unyumba jango. Nambu nenge lilobe limwe tu mpakachi jwango malama. ⁹ Gambu nane uyo namundu nambi pae jikinala cha akinanhota bango, ngweti manjolinjoli ababi pae jango. Anda nannengi jumwe, ‘Nnyende!’ Na jwenio kujenda, anda nannengi

jumwe, ‘Nhwike!’ Na jwenio kuika, na andananengi mpakachi jwango, ‘Nkamule kilebe eche! Na jwenio kamula.”

¹⁰ Yesu pajoa genia, ngaomongwa muno, ngabalenge bandu abakiba bakankengema, “Nanenge kweli nanammonaje mundu jwajoa Kuisi laeli pano ojwakweti imani ngolongwa andi ojo. ¹¹ Nannenge kweli, bandu ajingi mabaika kuboka kumbwani nu kundonde, benia matamanga pamwe pampapala na Ulaimu na Isaka na Yakobo kukungwana chu kumbengu. ¹² Nambu angweto abapaligwe kube mukingwana cha Nnoongo papakulekeligwa panja, pulubendu, kwenio bapakugutanga nu ukeya mino.” ¹³ Kuboka penia Yesu ngannenge kilongoi jwa Loma, “Nnyabule ukaja na ikabe andi punhwamini.” Na mpakachi jwakwe ngalama kingobu uchache.

*Yesu balamia bandu ajingi
(Maluko 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ Yesu ngaika kachakwe Petulo, ngabakolela akimundu akege Petulo bagolilwike pikindanda, atamwe. ¹⁵ Yesu ngabakamu luboko amama benia kitamwe ngachaboka ngabajema na kabegelela.

¹⁶ Piika kimuyo, ngabannetela bandu ajingi abakibanga bakachikila nchepela, jwenio kukulenga Lilobe tu, michepela ngijitila na ngabalamianga bandu boa. ¹⁷ Atenda genia kupala galenganile malobe agalongela Nnondoli jwa Nnoongo jwakemigwa Isaya kulenga, “Jwenio mwene atoile uwina gwito,

apotwile itamwe ito.”

*Abapaligwa kube achandundame ba Yesu
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Yesu paubona nkengeni gwa bandu gutindile ngabaamulicha akinapunji bakwe bajomboke kujenda kwiye ji lilaba. ¹⁹ Mmoli jumwe ju Malagilo ga Musa ngannyendele Yesu ngannengela, “Aboli ne mbakunkengama kila kumpakujenda.”

²⁰ Yesu ngannyanga, “Mabwea gakweti nduka, ni ijuni yu kunani ikweti uhui, nambu Mwana jwa Mundu akwetije paali pu kubeka mutwe gwakwe.”

²¹ Penia jumwe kati ja akinapunji bakwe nganenge Yesu, “Angwana, nanji uneke nyende oti nakachike awabango.”

²² Nambu Yesu ngajanga, “Ungengame milekange mitui ichike mitui mijakwe.”

*Yesu amulicha kimbonga kipole
(Maluko 4:35-41; Luka 8:22-25)*

²³ Yesu ngaombe muntumbwi na akinapunji bakwe ngabankengama. ²⁴ Kingobu ucho kimbonga kikolongwa ngikipitila mulilaba na mawimbi ngaga tumbu kuwekela ntumbwi. Nambu Yesu akiba agochi lugono. ²⁵ Akinapunji ngabajenda kunnyimuya, ngabalenga, “Angwana, mutukombole, tubakujomo!”

²⁶ Yesu ngabalenge, “Mangweto mmi na imani njoko mboni mmi na mbwele?” Ngajinuka ngakikalapila kimbonga na mawimbi, ngukube jee.

27 Bandu boa ngabaomongwa, ngabalenga, “Ojo mundu nike? Ata upepo na mawimbi gatenda nnyoa!”

Yesu balamianga bandu abena bina michepela (Maluko 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Yesu paika pikilambo chu Kugadala kwiye ja lilaba, na kwenio bandu abena abakiba ni michepela ngabakongana nabo bakabokela kamakabuli. Bandu benia bakiba bina kujogoya muno, kabe abonikije mundu jukujiga kupeta ndela jenie. 29 Benia ngaba tumbu kuchobela mwe ma Mwana ba Nnoongo kibi nike natwe? Bo, nhwikila kutupoteka tango kuwikaje kingobu chene?

30 Papi na penia pakiba na magolobe nduu agachungigwa. 31 Michepela ngajannenge Yesu, “Anda mutuboite mutuleke takagajingi magolobe gala.”

32 Yesu ngajilenge, “Aja nnyendange” Penia ngijiboka mu bandu bala ngijijingi mumagolobe. Kipenga choa ngikielela pilichela, nukujingi mulilaba magolobe goa ngagawe na mache.

33 Akachungi ba magolobe ngabatilanga, ngabajenda kunnyini. Kwenio ngabalandulila ilebe yoa eipitile na bandu bi michepela. 34 Kuboka penia bandu boa bapannyini ngababoka ngabannyendele Yesu, pabammonaga ngabampembela aboke pikilambo chabe.

9

Yesu annamia mundu jwapolite mmele (Maluko 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Yesu ngaombe muntumbwi ngajomboka lilaba nukuwika kukilambo chatama. ² Bandu bange ngabannete mundu ojwapolite mmele gwoa bang'onike pikindanda. Yesu apaibona imani yabe, ngannenge mundu jwenio ojwapolite, “Nnimbe mwojo manango mabaja ginu galekikigwe.”

³ Penia bange akaboli ba Malagilo ga Musa ngabatumbu kuwacha, “Mundu ojo antukana Nnoongo!”

⁴ Yesu ngamanya mawacho gabe, ngakonya, “Mboni nhwachanga mabaja mummyoju jinu?” ⁵ Chako chikibi kindema muno, kulenga, ‘Nagalekakiye mabaja ginu’ andaje kulenga, ‘Nnyeme nnyende?’ ⁶ Ngoe mbala mmanyange kutenda Mwana jwa mundu, akweti kinala chu kulekekeya mabaja ga bandu padunia.” Penia ngannenge jwenio jwapolite, “Nnyinuke, ntole kindanda chinu, nnyabule kachinu.”

⁷ Mundu jwenio jwapolite ngajinuka ngajabula kachakwe. ⁸ Bandu boa ba pankengeni pabagabona genia agatendigwe ngabaomongwa nu kunnumba Nnoongo ojwabapi bandu kinala chenia.

*Yesu ankema Matayo
(Maluko 2:13-17; Luka 5:27-32)*

⁹ Yesu ngaboka penia, na pakiba akajabulaga, ngammona mundu jumwe ojwakemigwa Matayo, atamite panyumba ju kutocha kodi. Ngannengela, “Ungengame.”

Na jwenio Matayo ngajinuka ngankengama.

¹⁰ Yesu pakiba kachakwe Matayo akalya chakulya, akatocha kodi ajingi na akabaja ngabaikanga kutama pamwe nakwe na akina-punji bakwe. ¹¹ Mafalisayo pabagabona genia, ngagalenge akinapunji ba Yesu, “Mboni aboli binu balye pamwe na akatocha kodi na ak-abaja?”

¹² Yesu ngabajoa, ngalenga, “Bandu banga itamwe kunkokaje nng'anga, nambu akatamwe nga abankoka nng'anga. ¹³ Nambu nnyende mikikibolange mana ga malobe ga Nnoongo agalenga, ‘Mbala, kia ngiti lilumboje.’ Gambu inkila kakema bandu ababikibona bamboneje nambu bandu bina mabaja.”

*Ukonya nhwalo gwa kupunga
(Maluko 2:18-22; Luka 5:33-39)*

¹⁴ Penia akinapunji bakwe Yohana Mmatichi ngabannyendelela Yesu, ngabankonya, “Mbone twenga na Mafalisayo tubikupunga pajingi, nambu akinapunji binu babi kupungaje?” ¹⁵ Yesu ngabajanga, “Bo abakokigwe kumpapala gwa kutola akege bapaligwa ukokaleka na kingobu akoano babi pamwe nabo? Kubeje! Nambu kingobu makiika penia akoano mababoigwa panakati jabe kingobu chenie nga cha kupunga.

¹⁶ “Bandu kubekaje kibamba cha ngobo nhyono mungobo ng'ona. Gambu kibamba chenie kibakujonjekeya kupapula ngobo ng'ona jenie. ¹⁷ Uyo bandu kubekaje divai nhyono mukitumba kigona. Anda batei yene umanya kitumba kipakupachuka na divai jipakujitika, bandu

babekanga divai nhyono mukitumba kiyono, na yoa kitumba na divai maiba tegatega.”

*Kamwale jwa Kilongoi na munkege ntamwe
(Maluko 5:21-43; Luka 8:40-56)*

¹⁸ Yesu pakiba akalenga genia kilongoi jumwe jwa Akayahudi ngaika ngannitila nukulenga, “Kamwale jwango ajomwike kingobu uchenje nambu mwe chonde tujende makammeke luboko lwinu malama.”

¹⁹ Yesu ngajinuka ngajabula pamwe na kilongoi jwenio na akinapunji bakwe ngabakengama.

²⁰ Nu munkege jumwe, ntamwe ncholo kwa yaka komi nibena, ngankengama Yesu unyuma, ngakunyula lilombola li lutando lwakwe.

²¹ Akawacha kumwojo jakwe kutenda, “Anda ngunywile tu lutando lwakwe manama.”

²² Yesu ngatendabuka ngammona munkege ngannenge, “Manango nnimbe mwojo imani jinu jinnamiye.” Munkege jwenio ngalama kingobu ucho.

²³ Kuboka penia Yesu ngaika kachakwe kilongoi jwenio. Na pababona bandu bakajemba pilimbi na bandu kuguta, ²⁴ ngabalenge, “Mpitange panja! Kamwale ojo awije, atekugoche tu.” Nambu benia ngaba nhweka. ²⁵ Nkengeni gwa bandu pupita panja, Yesu ngajingi unyumba, ngankamula luboko kamwale jola na jwenio ngajema. ²⁶ Nhwalo gwenio gujoanika kilambo choa.

Yesu balamianga bangalola abena

²⁷ Yesu ngaboka penia, na apakiba undela, bangalola akabena ngabankengama nu kuchobela,

“Mwana jwa Daudi, mutubone kia!” ²⁸ Yesu pajingila unyumba, bangalola akabena ngabannyendelela, Yesu ngabakonya, “Bo, nhwamininge kube nenga nhotwile kunnamiya?”

Angweto ngabajanga, “Elo Angwana.”

²⁹ Penia Yesu ngankunyula mio gabe, ngalenga, “Pibi imani inu itende uyo!” ³⁰ Mio gabe nga-gaoto kulola. Yesu ngabakelebuya kukalipa, “Makannengeje mundu jwajwoa kilebe chenje!”

³¹ Nambu angweto ngababokanga, nu kutangacha kilebe chenye chatei Yesu kilambo choa.

Yesu annamia bubu

³² Bandu abakiba bakajendanga kachabe bange ngabannete mundu jumwe jwakiba bubu magambu akiba na nchepela. ³³ Kingobutu puboigwa nchepela mundu jwenio ngalonge kabele. Bandu ngabaomwongwa nu kulenga, “Kilebe eche chanabonekanaje pakilambo chenye cha Isilaeli.”

³⁴ Nambu Mafalisayo ngagalenga, “Aboya michepela kwa makakala ga nkolongwa ju michepela.”

Yesu babone kia bandu

³⁵ Yesu ngatyanga mwilambo yoa na ijiji. Ngababola mumajumba gabe gu kugongalela nukutangacha Nhwalo Gwambone gwa kingwana cha Nnoongo na kulamiya itamwe yoa na kubinia kwoa. ³⁶ Yesu apababona nken-
geni gwa bandu, ngababone kia kwa magambu bakibanga lola na mbwele andi mambelele ganga nchungi. ³⁷ Penia ngabalenge akina-
punji bakwe, “Mauno majingi nambu akakamwa

maengo achoko. ³⁸ Majopange angwana ba mauno bakinge akakamu maengo baunange mauno gakwe.”

10

*Achandundame komi na abena
(Maluko 3:13-19; Luka 6:12-16)*

¹ Yesu ngabakema akinapunji bakwe komi na abena, ngabapeganga inala yu kuboya michepela na kulamia itamwe nu kubinia kwoa.

² Ganga nga maina ga achandundame komi na abena, jukutumbula, Simoni ojwakemigwa Petulo na nnunagwakwe Andulea, Yakobo na nnunagwakwe Yohana yene ingota ya Zebedayo, na Yohana, ³ Filipino na Batolomayo, Tomasi na Matayo ojwakiba ntocha kodi, Yakobo mwana jwa Alufayo, na Tadei, ⁴ Simoni nkola Nkananayo, na Yuda Isikalioti ojwang'aluka Yesu.

Yesu batumanga achandundame komi na abena

(Maluko 6:7-13; Luka 9:16)

⁵ Yesu ngabakinga benia komi na abena na kape malagilo ganga, “Makajendaje kubandu bangammanya Nnoongo, andaje muilambo ya Akasamalia. ⁶ Nambu nnyendange kunyumba ya bandu bu Kuisilaeli abaobite andi mambelele. ⁷ Pannyendanga kutangacha nhwalo gwa Nnoongo nnenga, ‘Kingwana chu kumbengu kibandakile!’ ⁸ Nnamiange akatamwe, mayoyange abawile, majeguyange bina maloi, mmoyange michepela. Mpatangita bule, na

mangweto mpanganga bule. ⁹ Makapotoje jaabu andaje uloi, andaje madini agakemigwa feza andaje liaba mumiuku jinu. ¹⁰ Mumwanja gwinu makapotoje nkoba gujukope ilebe undela, ni mikogo mibenaje, ni ilatu yengeje, bokola jengeje. Mana nkamwa maengo apaligwa kupoke chapala.

¹¹ “Anda nhwike pikilambo mumpalanga mundu jwajwoa ojwabi lachi kumpokela na ntamanga na jwenio mpaka pampakuboka kilambo chenie. ¹² Apanhwika panyumba malengela, ‘Tengela jibe kwinu.’ ¹³ Anda akakola nyumba bajeketile abali jinu, umanya tengela jinu jitama pamwe na angweto. Nambu anda bampokije bai tengela jinu jimujila mmene makangweto. ¹⁴ Anda mundu jwajoa akanite kumpokela andaje kumpenikia bai pampakuboka panyumba jenie andaje kilambo chenie mpyatanga litukunda mumakongono ginu. ¹⁵ Nannenge kweli lichoba lya hukumu bandu bikilambo chenie bapakupata hukumu ngolongwa kupeta hukumu jijapatite bandu bu Kusodoma na Gomola.

Kulaga okupakuika

(Maluko 13:9-13; Luka 2:12-17)

¹⁶ “Lele, ne nankinga mangweto andi mabelele panakati ja mamei. Mmaganga makakalamui andi lijoka, na mmaganga mangakijonga andi ngunda. ¹⁷ Ntamanga maha na bandu, gambu bapakumpeleka kamabalachanu kumputanga bokola mumajumba gabe gu kugongalela. ¹⁸ Mabampelekanga kwa

akatawala na akangwana kwa magambu gangune, kupala kuchalakicha kwabe nu kubandu bangamnya Nnoongo. ¹⁹ Pabapakumpeleka kamabalacha makapweleje kilebe champakulongela kingobu anda kiike mampatanga chukulongela. ²⁰ Gambu mpakulonge mangwetumweje nambu apakulonge Uhuke jwa Nnoongo ojwabi nkati jinu.

²¹ “Mundu anng'aluka nnunagwakwe akomigwe, na awawa banng'aluka mwana gwabe, ni ingota mayajingalila achikibelei mundu na kakomanga. ²² Bandu boa bapakunchimwa mangweto kwa magambu ga liina lyango. Nambu ojwapakuimbalila mpaka kupela, nga ojwapakomboka. ²³ Bandu anda bampoteka pikilambo chimwe ntilila kilambo chenge. Nannenge kweli nyomoje mwanja gwinu muilambo yoa ya Kuisilaeli nukuikaje Mwana jwa Mundu.

²⁴ “Napunji kapetaje aboli bakwe, na mmanda nkolongwaje kapeta angwana. ²⁵ Napunji apala abe andi aboli mundu na mmanda apala abe andi angwana mundu. Anda munanhota pakaja bankema Belizebuli mmanya akalongamundu bapakemigwa maina mabaja muno.

*Mene jukujogopigwa
(Luka 12:4-7)*

²⁶ “Makajobokaje bandu benia. Kila chikiekeligwe kiba kuekuligwa, na kila chikiigwe kiba kubonekana. ²⁷ Chinannenge pulubendu, mikilenga pandaa, na kilebe

chimikijoa chakang'ing'iigwa ntrandachanga pukongolou. ²⁸ Makajogopaje abakoma mmele, nambu kuotwaje koma na kiuke. Mbaya kunyogopa Nnoongo jwaotwile kukoma mmele na kiuke nukunneke kumwoto gwangaimika machoba goa. ²⁹ Iyebele ibena iuchigwa yumuni nhwano. Nambu kibije ata kiyebele chimwe chekigwe paye pangapala Awabinu bu kumbengu. ³⁰ Nambu kwinu mangweto nywili yu mutwe gwinu ibalangigwe yoa. ³¹ Kwa yene makajogopaje, mangweto mwe mambone muno kupeta iyebele ijingi!

Kujeketela na kunkana Kilisto
(Luka 12:8-9)

³² “Kila mundu ojwanyeketela pabandu, nane uyo manannyeketela nnongi ja Awabango ababi kumbengu. ³³ Nambu jwajwoa ojwapakungana pabandu, nane manakana nnongi ja Awabango ababi kumbengu.

Nhikila kuleta tengelaje nambu upanga
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Makakita nhikila kubeka tengelaje padunia. Nambu nhikila kubeka tengelaje nambu upanga. ³⁵ Gambu nhikila kubeka kupwilikana panakati ja mundu na awamundu, panakati ja nhwenja na amamundu, panakati ja nkoano na akimundu. ³⁶ Na angondwa ba mundu biba akalongomundu. ³⁷ “Abapala awamundu andaje amamundu kumbeta nenga, benia babi kumbalaje nenga. Abapampala mwana munalome mwana munkege kumbeta nenga, kupaligwaje kube napunji. ³⁸ Mundu jwangapotola nchalaba

gwakwe nu kungengama, kupaligwaje kube napunji jwango. ³⁹ Mundu jwajoa ojwaagabala bwomi gwakwe, apakuoya na ojwaoya bwomi gwakwe kwa magambu gangu nenga, apakupata.

Hupo

(Maluko 9:41)

⁴⁰ “Abampoke mangweto bamboke nenga, na abamboke nenga bapoke abandumite. ⁴¹ Mundu jwajoa ojwampoke nnondoli kwa magambu ga nnondoli, mapokela hupo yu ulondoli. Ojwampoke mundu jwa mwojo gwambone kwa magambu ga mwojo gwambone apokela upo ya mwojo gwambone. ⁴² Nannengelanga kweli, jwajoa ojwapakumpe mundu jumwe kati ja akachoko aba kata ja mache gukunywe gambu jwenio napunji jwango, apelelwaje kupoke hupo yakwe.”

11

Yohana Mmatichi bakinga akapakachi bakwe kwa Yesu

(Luka 7:18-35)

¹ Yesu pajomola kapeganga akinapunji bakwe malagilo ngaboka penia, ngajenda kubola na katangachila bandu mwilambo yuku Galilaya.

² Yohana Mmatichi pakiba mukipungo ngajoa ilebe yatenda Yesu Kilisto. Yohana ngabatuma akinapunji bakwe bankonye Yesu. ³ Kulenga, “Bo, mwe nga jwajo ojwaika andaje tunnende jonge?” ⁴ Yesu ngabajanga, “Nnyendange makanenge Yohana ilebe imijoa ni kibona, ⁵ bangalola

kulola, nangwaba kujenda, bina maloi bātenda kujeguigwa na bangajoa kujoa, abawile kuyoka na akahocho katangachilanga Nhwalo Gwambone. ⁶ Mbaya mundu jwajo jwangabe na mbwele nane!”

⁷ Akinapunji ba Yohana pabajabulanga, Yesu ngatumbu kalengelanga bandu minhalo ja Yohana, “Majendanga kulolanga nike kupongoti kola? Bo, mapala kilibona linyai elipoge mboga? ⁸ Lele nnyela kulola nike? Nnyela kunnola mundu ojwakwindite ngobo inakualala? Bandu abakwindite ngobo inakualala batamanga mumajumba gi kingwana. ⁹ Unengelange nnyela kummona meneke? Nnondoli? Eluwe, kweli Yohana akiba kupeta nnondoli. ¹⁰ Jwenio nga ojwalengigwa Mumajandiko ga Chwapi. ‘Nnoongo alenga, mbakunkinga mmanda jwango, annongolele nu kumpanganakia ndela jinu.’ ¹¹ Nannenge kweli, panakati ja ingota yoa eibelwike nu munkege anapitije ojwabi nkolongwa kumpeta Yohana Mmatichi. Nu uyo na jwajo ojwabi nchokochoko muno mukingwana chu kumbengu jwenio nga nkolongwa kumpeta Yohana. ¹² Kuboka kingobu cha Yohana mpaka ngoe, kingwana cha kumbengu kitoligwa na bandu bina makakala, na bandu bina makakala bapalanga kukitola kwa makakala. ¹³ Kuboka pukutumbula mpaka kingobu cha Yohana, akalondoli boa na Malagilo ga Musa galondola ilebe i kingwana chu kumbengu. ¹⁴ Anda nhwotolinge kujeketela kube Yohana nga Eliya ojwalengigwa apakuika. ¹⁵ Juna machikilo ajoe!

16 “Bandu bangoe balandine na nike? Andi achakakombo abatamangite pachoko, bakalengelana kuboka kikuta chimwe kukilenge chenge, 17 ‘Tunhwonalinge ng’oma nambu mangweto nhwinangitije! Tunnyembilinge minhambo jukokaleka mangweto nng’utangitije!’ 18 Yohana ngaika, akiba kupunga na anywije divai, angweto ngabalenga, ‘Akwati nchepela.’ 19 Mwana jwa Mundu ngaika, kulye nu kunywe, angweto ngabalenga, ‘Mummone mundu ojo, kupojoka nu kulobela, nng’anja gwa akatocha kodi na bina mabaja!’ Nambu uwecho gwa Nnoongo ubonekana gwambone kuboka muitendwa yakwe.”

Ilambo yangaamini
(Luka 10:13-15)

20 Kubokapenia Yesu ngatumbu kakalapila bandu bi ilambo yatenda ikobo ijingi nambu bandu ba kwenio balapangitije mabaja gabe. 21 “Kulaga mwe! Kilambo chu Kukolasini, kulaga kilambo chu Kubetisaida! Gambu ikobo yanatenda kachinu ilaigwe kukilambo chu Kutilo na Kusidoni bandu bakwe kabi bakwindangite ngobo ya magunia nu kupakala maliu kulaya balapite. 22 Nannenge kweli, ipakube kindema kwa bandu ba Tilo na Sidoni kuimbalila hukumu jabe lichoba lya hukumu, kupeta mangweto. 23 Na mwenga, ma Kafalanaumu, bo, miki-tondabeya mpaka kumbengu? Manhwuluigwa mpaka kumambi! Gambu, ikobo yanatei kwinu

yakatendigwe Kusodoma, kilambo chenye chakaba tango mpaka lele. ²⁴ Nambu nannenge, lichoba lya hukumu mwenga mpakupata hukumu ngolongwa kupeta ja Kusodoma!”

Nhwike kwango mpomolele
(Luka 10:21-22)

²⁵ Kingobu chenya Yesu ngalenga, “Nannumba mwe Mawawa, Mangwana bu kumbengu na padunia, magambu ilebe yene maiite bandu bunuwecho na bina malango, ngamaekulila akinangota. ²⁶ Elo, Awawa yene nga pampaile.

²⁷ “Awabango bangamwiye ilebe yoa. Abije ojwamanyi Mwana nambu Awawa, na abije ojwabamanyi Awawa nambu Mwana, na jwajo ojwapai Mwana kunhwekulila.

²⁸ “Nhwike kwango mmowa mannaganga nu kutopiigwa ni miigo nenga manampomolea. ²⁹ Mikitabange kingolingoli chango, mikibole kwango, gambu nenga nanuu nu kunyenyepa umwojo na mangweto mma na laa mummyojo jinu. ³⁰ Gambu kingolingoli chango kakataje nu nhwigo gwango nnyojou.”

12

Angwana ba Lichoba Lya Kupomolela
(Maluko 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Kingobu chenye, Yesu akiba akapeta mumigonda ja ngano Lichoba li Kupomolela. Akinapunji bakwe ngabalola njala, ngabatumbu kuchwamula miejo ja ngano, ngabamemena. ² Mafalisayo pababonanga genia, ngabankonya Yesu, “Nnola, akinapunji binu batendanga kilebe

changapaligwa mumalagilo gito Lichoba li Kupomolela.”

³ Yesu ngabajanga, “Bo, nchomangitije patenda Daudi pamwe nakajakwe kingobu apabakiba na njala? ⁴ Jwenio ngajingi unyumba ja Nnoongo ngalye mikate ejibekigwe nnongi ja Nnoongo. Jwenio na akajabe bapaligwije kulye mikate jenie nambu akakung’i tu. ⁵ Bo, nchomangitije kitabu cha Malagilo ga Musa agalenga kila Lichoba li Kupomolela akakung’i baalabia Malagilo gi Lichoba li Kupomolela unyumba ja Nnoongo, nambu babi kabalangije kutenda babi malemwa? ⁶ Bai, nannengelanga yene pambano abi nkolongwa kupeta nyumba ja Nnoongo. ⁷ Makagamanyi gangano, ‘Mbala kia ngiti lilumboje.’ Kabi mahukumwije bandu banga malemwa. ⁸ Gambu Mwana jwa Mundu akweti uwecho ata Lichoba li Kupomolela.”

*Mundu jwa polite luboko
(Maluko 3:1-6; Luka 6:6-11)*

⁹ Yesu ngaboka penia ngajenda kunyumba jabe ji kugongalela. ¹⁰ Mweno akiba mundu jumwe ojwapolite luboko. Bandu ngabankonya Yesu, “Bo, ipaligwe kunnamia mundu Lichoba li Kupomolela?” Bakonya genia kupala kuntega alemwe bantakiane.

¹¹ Nambu Yesu ngabalengela, “Tulenge kati jinu anda abi mundu jwakweti limbelele lyakwe elitumbakile mulichela, bo, ampukije nukumpia Lichoba li Kupomolela? ¹² Nambu mundu nga jwambone kupeta limbelele! Ipaligwe kutenda gambone Lichoba li Kupomolela.”

¹³ Kubokapenia ngannenge mundujo, “Ntondobe-eye luboko lwinu.”

Ngatondobeya, luboko ngululama ngulube andi longe. ¹⁴ Mafalisayo ngagapita panja ngababeka machabuli gu kunkoma Yesu.

Ndundame ojwa pambuligwe na Nnoongo

¹⁵ Nambu Yesu pamanya nhwalo gwenio ngaboka paali penia. Bandu ajingi ngabankengama, ngabalamiyanga akatamwe boa.

¹⁶ Ngabaamulicha kutenda bakalenge banduje minhalo jakwe, ¹⁷ Kupala galenga nnonboli Isaya galenganile,

¹⁸ “Nnole mpakachi jwango junumpambwile, jwambala anhalalile kumwojo.

Mbakubeka kihuke chango panani jakwe, jwenio atangacha hukumu jango kwa bandu bangampanya Nnoongo.

¹⁹ Abeje nimitau wala manjega, wala lilobe lyakwe lijoanikaje undela.

²⁰ Nnai ogubugujwike ntwekuje na lumuli oluchikichila aimiyaje,

mpaka papakubeka hukumu ja chwapi jitawale.

²¹ Kwa jwenio bandu bangampanya Nnoongo babakube nilihyobalelo.”

Yesu na Mmaja

(Maluko 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Penia bandu ngabannete Yesu mundu jumwe jwangelola na akiba bubu magambu akiba na nchepela. Yesu ngannamiya mpaka ngaotola kulola nu kulongela. ²³ Nkengeni gwoa gwa bandu nguomongwa ngabalenga, “Pangaje ojo nga Mwana jwa Daudi?”

²⁴ Nambu Mafalisayo pabajoa genia, “Nga-balenga mundu ojo abenga michepela ku uwecho gwa Belizebuli nkolongwa ju michepela.”

²⁵ Yesu, amanyi mawacho gabe ngabalengela, “Kingwana chachoa anda kibaganike ikuta ikuta itumbakane, kujendeke yaka nduje, ni kilambo chachoa andaje lungolo lwalwoa lukibagine ikuta ikuta eijomana lupakugwe. ²⁶ Anda lichtetani lijomana ni Lichtetani lijakwe likitumbakania lyene kingwana chakwe kilamabo? ²⁷ Mangweto nnengabo kutenda nijibenga michepela kwa makakala ga Belizebuli, abankengama mangweto babenga michepela kuwecho gwabeneke? Kwa magambu genia angweto nga abapakunhwukumula. ²⁸ Nambu anda nijibenga michepela kwa makakala ga Uhuke jwa Nnoongo, mmanyanga kingwana cha Nnoongo kiike kwinu. ²⁹ Abije mundu ojwapakuoto kujingi munyumba ja mundu juna makakala nu kumpoka ilebe yoa, mpaka antabe oti mundu jwenio? Penia apakuoto kumpoka ilebe yoa. ³⁰ Mundu jwajwoa jwanganonda nenga, angana nenga, na jwajoa jwangakon-gola pamwe na nenga, atenda kuambugana. ³¹ Kwa magambu genia nannenge bandu mbalekekeigwa mabaja na matukano gabe goa, nambu balekekeaje kwa mabaja gu kuntukana Uhuke jwa Chwapi. ³² Kabe, ojwalenga lilobe li kunkana Mwana jwa Mundu malekekiigwa, nambu ojwalenga lilobe li kunkana Uhuke jwa Chwapi, alekekeiigwaje, napaduniaje, na wala Kumbenguje.

Nkongo na kupambikakwakwe
(*Maluko 6:43-45*)

³³ “Nkongo gwambone kupambika kwakwe makuba kwambone na nkongo mmaja kupambika kwakwe kuba kubaja. Nkongo umanyikana kukupambika ngokwa yakwe. ³⁴ Mangwetomwe machamajoka nhwotwabo kulenga kilebe chambone na kongo mmene makabaja? Gambu mundu alonge agaboka umwojo. ³⁵ Mundu jwambone apiya agabi gambone kuboka mumwojo gwakwe, na mundu mmaja apiya mabaja kuboka mumwojo gwakwe.

³⁶ “Nannengalanga, lichoba lya hukumu kila mundu apaligwa kujanga kila lilobe lyalongela lyangapaligwa. ³⁷ Gambu kwa malobe ginu mannyeketeligwa kube mambone, na kwa malobe ginu manhukumigwa kube mabaja.”

Kupala kuibona ikobo
(*Maluko 8:11-12; Luka 11:29-32*)

³⁸ Kuboka penia akaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo ngabannenge Yesu, “Aboli, tupala kuibona iingi yi ikobo kuboka kwinu.”

³⁹ “Jwombe ngabajanga bandu bangoe akabaja banga mmanya Nnoongo!” Bapala iingi yi ikobo bapatangaje, nambu bapata kikobo cha nnondoli Yona. ⁴⁰ Kitama chatama Yona mulutumbo lwa chamaki machoba matatu kilo na mui, ngipipakube ku Mwana jwa Mundu papakutama nkati mulutope. ⁴¹ Bandu bi kilambo chu Kuninawi mabapitila kingobu cha hukumu, na angweto buluhukumula lungolo londo kube na malemwa. Gambu bandu ba Kuninawi balapanga kwa matangacho ga

Yona, na pamba abi Nkolongwa kupeta Yona!
⁴² Linyongolo lya kubanda mapitila mangobu bandu bamba pabapa kuhukumigwa, magambu jwenio ngaboka kachakwe kutaali ngaika kupenikia gambone ga Solomoni napamba abi nkolongwa kumpeta Solomoni.

Kubuja kwa nchepela
(Luka 11:24-26)

⁴³ “Nchepela anda ubengigwe kwa mundu, utindila tindila papongoti pajomo kupala paali apomolele anda kupataje. ⁴⁴ Penia alongela jika, ‘Mambuja kachango kumokitage.’ Nambu pupakubuja nikijikole jibi janga kilebe jipyagiligwe nu ilekaileka, ⁴⁵ aijenda kujitola jengi michepela saba, jinamakakala kupeta jwenio, na jwenio kuika kunnyingilila mundujo na ali ja mundu jwenio jibakube mbaja kupeta pitumbula. Ngipipakube ku bandu akabaja.”

Akalongo ba Yesu
(Maluko 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yesu akiba tango akalongela nankengeni gwa bandu kingobu amamundu ni inuna yakwe pabaika nu kujema panja. Bapala kulonge nakwe. ⁴⁷ Bai mundu jumwe ngannenge, “Amabinu na inuna inu babi panja, bapala kulonge na mwe.” ⁴⁸ Nambu Yesu ngannyanga mundu jwenio, “Amabango ngabeneke? Ni inuna yango nga beneke?” ⁴⁹ Penia ngatondobea luboko lwakwe kalangila akinapunji bakwe, ngalenga, “Angwetwa nga Amabango ni inuna yango!
⁵⁰ Jwajwoa ojwakamwa agabapala Awabango

ababi kumbengu, jwenio nga nnuna gwango na nnombwango Amabango.”

13

*Kulandanakia kwa Mpandi
(Maluko 4:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Lichoba ulyo, Yesu ngaboka panyumba jenie, ngajenda kutama umbwega ji lilaba. ² Ikuta ya bandu ngintindila mpaka Yesu ngaombe muntumbwi ngatama. Bandu boa bakajema umbwega ji lilaba, ³ penia Yesu ngabalenge malobe majingi kukulandanikia.

“Mpenikiange! Mpandi ngajenda kumicha mbeju. ⁴ Pakiba akamicha mbeju, yenge ngitola pandela, ijuni ngiika ngionyola. ⁵ Yenge ngitola pamaganga pangabe nu lutope lujingi. Ngimalika chokwe magambu lutope lukiba lujingije. ⁶ Lumu pulubala ngijoma, na magambu mikega jakwe jikiba janga makakala, ngilembuka. ⁷ Yenge ngitola pimikongo jamiba, na miba ngikola nu kuibalakia. ⁸ Yenge ngitola pulutope lwa mbone, ngimalika na ngipambika muno, yenge mbonje mia jimwe, yenge sitini na yenge salasini. ⁹ Na juna machikilo ajoe!”

*Mana ju kulonge kukulandanakia
(Maluko 4:10-12; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Akinapunji bakwe ngabannyendelela, ngabankonya, “Mbona mwe nnonge na bandu kukulandanakia?” ¹¹ Yesu ngabajanga, “Mangwetomwe nkweti upeelee gu kumanya chili ji kingwana chu kumbengu, nambu angwetwa bakwetije.” ¹² Magambu mundu juna kilebe majonjekeigwa, nambu jwanga kola kilebe, na chache kichoko cha kweti kipakutoligwa. ¹³ Nganonge nabo ku kulandanakia, kwa magambu babi kulola nambu kuibonaje, babi kupenekia nambu kujoaje nu kumanyaje. ¹⁴ Kwabe galenganile agalenga nnonboli Isaya,
 “ ‘Kupenakia mabapenakia, nambu bamanyangaje.

Kulola mannola, nambu mibonaje.

¹⁵ Magambu malango ga bandu bamba gapunganikwe,

baibangite machikilo gabe,

mio bachwilile gabe.

Makaloile kwa mio ginu,

andaje maka joine kwa machikilo ginu,

makamanyi kwa malango ginu,

nu kundendebukia, balenga Angwana,

nane kabinalamiinge.’ ”

¹⁶ Yesu ngalenga kabele, “Nambu mbaya mangweto, gambu mio ginu gabikulola na machikilo ginu gabikujoa. ¹⁷ Nannenge kweli, akalondoli ba Nnoongo na bandu bambone ajingi bapaile kugabona gamagabona, bakagabonaje, nu kugajoa gamagajoa, bakagajoaje.

Yesu balenge nhwalo gwa kulandanakia kwa mpandi

(Maluko 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ “Mangweto mpenakiange na mikibole kulandanakia kwa mpandi. ¹⁹ Mundu ojwajoa nhwalo gu Kingwana cha Nnoongo nu kuumanyaje, ngatela na mbeju eitoi pandela, Mmaja kuika nu kuboya chikipandigwe mumwojo gwa mundu jwenio. ²⁰ Mbeju ipandigwe pamaganga andi mundu ojwajoa lilobe lya Nnoongo kulipokela chokwe nu kualala mwojo. ²¹ Nambu kolaje ngega nkati jakwe, aijendekea kuliagabala lilobe lyene kingobu tu, kingobu chu kulaga ni michwembo apajipitila magambu ga lilobe lyene, kuotwaje kujendekea. ²² Mbeju eitoi panakati ja miba andi mundu ojwajoa lilobe lyene, nambu kwa mbwele ja dunia na uloi kupala kulilimbakia lilobe lyenie na jwenio kujendekeaje kulikengama. ²³ Mbeju eipandigwe pulutope lwa mbone andi mundu ojwajoa lilobe lyenie na kulimanya, nu kupambika ngokwa, bange mya na bange sitini na bange salasini.”

Kulandanakia na manyai

²⁴ Yesu ngabalenge bandu kulandanakia konge, “Kingwana chu kumbengu kilandine yene. Mundu ojwapandite mbeju yambone munng'onda gwakwe. ²⁵ Nambu bandu pabakiba lugono, nngondwa jwakwe ngaika nukupanda manyai panakati ja ngano, nukujabula. ²⁶ Mbeju pimalika nu kutumbu kubeula manyai ngagatumbu kubonekana. ²⁷ Akapakachi ba nkola nng'onda

ngabannyendelela, nu kunnenge, ‘Angwana, mbemelela makapanda mbeju ya mbone munng’onda gwinu. Lele manyai gaboka koo?’²⁸ Jwenio ngabajanga, ‘Nngondwa nga ojwatei yenie’. Akapakachi bakwe ngabankonya, ‘Bo, mpaile tujende takagajikule?’²⁹ Jwombe ngabajanga, ‘Ije, makatenda yeneje mannyikula manyai pamwe na ngano.’³⁰ Magaleke gakole pamwe mpaka pagapakuika mauno. Kingobu chenie nailengala akauni, nkongolange oti manyai ntabe makendeka nu kupamba mwoto. Nambu ngano nkongolange makabeke mikikokwe chango.’”

Kulandanakia kwa mbeju ya aladali

(Maluko 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yesu ngabalengela bandu kulandanakia konge, “Kingwana cha kumbengu kilandine yene. Mundu ngapanda mbeju njokonjoko, munng’onda gwakwe.”³² Yenie ibi mbonji njokonjoko kupeta mbeju yoa, nambu anda ima-like iba ngolongwa kupeta ipandwa yoa. Ukola nukube nkongo nkolongwa ni ijuni yu kunani kuika kuchenga mihui mundambi yakwe.”

Kulandanakia na kimela

(Luka 13:20-21)

³³ Yesu ngabalengela kulandanakia konge, “Kingwana cha kumbengu kilandine yene. Amama bamwe abatoi amila ngabatindagana na madebe mabele na nusu ga unga, penia unga gwoa ngutupa.”

Yesu alongela kukulandanakia

(Maluko 4:33-34)

³⁴ Yesu ngabalenge bandu genia goa kukulandanakia. Alongije chachoa panga landanakia. ³⁵ Ibe ilenganile na lilobe lyalenga Nnondoli jwa Nnoongo.

“Nongela nabo kukulandanakia, mbakupiya gangamanyikana kuboka pijipanganigwe dunia.”

Yesu alandulila kulandanakia kwa manyai

³⁶ Penia Yesu ngatabuka bandu bala, ngajingi unyumba. Akinapunji bakwe ngabannyendelela ngabannengela, “Mutulandulile kulandanakia kwa manyai munng'onda.”

³⁷ Yesu ngabajanga, “Mpandi jwa mbeju ya mbone nga Mwana jwa Mundu. ³⁸ Nng'onda gola nga dunia. Mbeju ya mbone nga bandu ababi ba Kingwana cha Nnoongo nga chabe. Nambu manyai nga bandu bi Mmaja. ³⁹ Nngondwa ojwapandita manyai gala nga Mmaja. Mauno nga kupela kwa ile yoa na akauni nga akapakachi ba Nnoongo. ⁴⁰ Andi yene manyai apagakonjaligwa nu kugapamba mwoto, ngapaipa kube lichoba lya kiama. ⁴¹ Mwana jwa Mundu mabakinga Akapakachi bakwe kuboka kumbengu bakongalange bandu kuboka mukungwana chakwe boa abajambukia ilebe ibaja, na boa abakamu mabaja, ⁴² na kalekela pilibomba lya mwoto kwenio bapakuguta nu kuyaga mino. ⁴³ Penia bandu bambone bala bapakung'ala andi lichoba mukungwana cha Awawa mundu. Juna machikilo ajoe.

Kulandanakia kwa ilebe eiigwe

44 “Kingwana chu kumbengu kilandine yene. Mundu jumwe ngaibona jaabu, ngaiya kabele. Ngaala mwojo muno, ngajenda kuucha ilebe yakwe yoa eyakiba nayo, ngajenda kuemela nng'onda gwenio.

Kulandanakia na lulu

45 “Kabe Kingwana chu kumbengu kilandine yene mundu ojwapalapala lulu. 46 Papata lulu jimwe ja mbone muno, ngajenda kuucha ilebe yoa eyakweti, ngaemela lulu jene.

Kulandanakia na lipelele lya yamaki

47 “Kabe, Kingwana cha kumbengu kilandine yene. Akakoki bange balekile lipelele mulilaba, ngilijonja yamaki ya aina ndu. 48 Pilitwelela, ngabaliuta pajomo ngabatama, kuchagula yamaki yambone ngababekanga mulipakacha yabe, yangambone ngabailekela. 49 Paipakube lichoba lya kiama, akapakachi ba kumbengu bapitilanga babagana akabaja na bambone, 50 Na kalekela pamwoto bandu akabaja, kwenio bapakuguta nu kuyaga mino.”

Maboulo manhyono na magona

51 Yesu ngakonya, “Bo, magamanyi genia?” Ngabajeketelanga, “Elo.”

52 Jwombe ngabalenge, “Aboli ba Malagilo ga Musa ababe napunji bi Kingwana chu kumbengu balandine na nkola nyumba ojwapiya munkoba gwakwe ilebe igona na iyono.”

*Yesu akanigwa kukilambo cha ku Nazaleti
(Maluko 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Yesu pajomola kulenga kulandanakia kwenio ngaboka paali penia, ⁵⁴ ngabuja kachakwe. Kwenio ngabe bakabolanga bandu munyumba jabe ja kugongalela mpaka ngabaomongwa, ngabalenga. “Jwenio apatite ko malango aga? Na apatite ko makakala ga ukamula ikobo? ⁵⁵ Bo, ojo mwana jwa pundi chalamala joje? Bo, amamundu Amaliamu na akakaka mundu acha Yakobo na Yusufu na simoni na Yuda? ⁵⁶ Bo, akalombo mundu babilingiteje upamba na twenga? Lele, apatite ko genia goa?” ⁵⁷ Ngababe na mbwele nakwe.

Nambu Yesu ngabalengela, “Nnondoli kupataje ichima kachakwe na kubandu bakwe nambu kubandu bange, kupata ichima.” ⁵⁸ Nayene penia alaiteje ikobo ijingi kwa magambu gwangaamini gwabe.

14

Kiu cha Yohana Mmatichi

¹ Kingobu chenie, Helode ojwakiba Nngwana jwa kilambo cha Galilaya, ngajoa yoa yakamula Yesu. ² Ngabalenge akapakachi bakwe, “Mundu ojojo nga Yohana Mmatichi, atekuyoka kuboka kwa abawile, nga magambu makakala gi ikobo ikamu maengo nkati jakwe.”

³ Helode nga ojwaamulicha kuntaba Yohana mikipungo, ngantaba mitondolo na kummeka mikipungo kwa magambu ga Helodia, jwenio akiba nhwana gwa nnuna gwakwe Filipo. ⁴ Gakiba mangobu Yohana akannenge Helode, “Ipaligweje mwenga kutola munkege ojo kube nhwanagwinu!” ⁵ Helode ngapala kunkoma Yohana,

nambu ajogopa bandu magambu Yohana akiba Nnondoli jwa Nnoongo.

⁶ Lichoba lya mpapala gu kombokela kubelekwa kwa Helode, kamwale jwa Helodia atekuina nnongi ja akageni. Helode ngaala mwojo, ⁷ mpaka Helode ngalagana kumpe kamwali jwenio kilebe cha chochoa chapa kujopa mapata.

⁸ Na kongo amamundu bakankwelekeya, ajope ngajopa, “Umbe upamba mutwe gwa Yohana Mmatichi mulichinia.”

⁹ Nngwana Helode ngaechuka nambu kwa magambu gu kulapila kwakwe na kwa magambu akageni bampapala ngaamulicha apate.

¹⁰ Helode ngantuma mundu, ajende mukipungo akanhwete mutwe Yohana. ¹¹ Mutwe gwakwe nguletigwa mulichinia, ngabampe kamwale jwenio, jwombe ngabapeleke amamundu.

¹² Akinapunji ba Yohana ngabaika, ngabatola mmele gwa Yohana ngabachika. Kuboka penia ngabajenda kunnandulila Yesu.

Yesu bapeganga ilyo bandu ajingi kupeta bandu elufu itatu

(Maluko 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

¹³ Yesu pajoa genia, ngaboka paali penia muntumbwi, ngajenda paali pantemela nambu bandu ngabamanya ngabankengama kuboka muilambo. ¹⁴ Apauluka muntumbwi, ngaubona nkengeni nkolongwa gwa bandu, ngababone kia, ngabalamiya akatamwe babe.

¹⁵ Piika kimuyo, akinapunji bakwe ngabannyendelela ngabannenge, “Pamba papongoti, na ngoe kutipike, maleke bandu

bajabule kiilambo yabe bakaemele yakulya.”
¹⁶ Yesu ngabajanga, “Bakajabulangaje, mapegange mangweto ilyo.” ¹⁷ Nambu angweto ngabannenge, “Tukweti mikate nhwano tu na yamaki ibele.” ¹⁸ Yesu ngalenga, “Unetelange pamba.” ¹⁹ Ngabaamulicha bandu batame pae pamanyai. Penia Yesu ngatola mikate nhwano jela na yamaki ibena yela, ngalola kunani kumbengu, ngannumba Nnoongo. Kuboka penia ngametula mikate, ngabape akinapunji bakwe, na akinapunji bakwe ngababaganakia bandu. ²⁰ Bandu boa ngabalye nu kujukuta. Kuboka penia akinapunji ngabalokota imbolopolo iigile ngabatwele ikapo komi ni ibena. ²¹ Abalilangite bakiba akinalome elufu nhwano pangabalanga akikege ni ingota.

*Yesu ajenda panani pa mache
 (Maluko 6:45-52; Yohana 6:15-21)*

²² Kingobucho, Yesu ngabalengela akinapunji bakwe baombe muntumbwi, balongalele kwiye jililaba kingobu mwene bannekite akatabuka bandu. ²³ Kuboka pakatabuka bandu ngaombe pikitombi jika jakwe kunng'ongalela Nnoongo. Piika kimuyo, jwenio akiba kwenio jika jakwe, ²⁴ na kingobu ntumbwi gwenio puika panakati ji lilaba, nambu ngube mukomo gambu gu upepo gukaibi ntumbwi gwenio.

²⁵ Kilo kupabandakila kuche Yesu ngabajendelela akinapunji bakwe akajenda panani ja mache. ²⁶ Akinapunji bakwe pabammona akajenda panani pamache ngabajogopa muno, nga-

balenga, “Lihoka” ngabachobela chamila kwa mbwele.

²⁷ Kingobu ucho Yesu ngalonge nabo, “Nkoto-kange, nga nenga. Makajogopaje!”

²⁸ Petulo ngannengela Yesu, “Angwana, anda kweli mwenga unenge ne nyende panani ja mache nhike kwenio.”

²⁹ Yesu ngannengela, “Aja, nhwikage.” Petulo ngauluka muntumbwi, ngajenda panani pa mache, ngannyendele Yesu. ³⁰ Nambu paubona upepo gola, ngajoboka, ngatumbu kumilwa, ngaguta kulilobe likolongwa “Angwana, ungo!”

³¹ Penia Yesu ngatondabeya luboko lwakwe, ngankamula nu kunnenge, “Mwe mammi na imani njokochoko! Mbone nnoila mbwele?”

³² Kubokapenia ngabaombelanga muntumbwi, nu upepo ngukotoka. ³³ Akinapunji boa abakiba nkati ja ntumbwi ngaba nng'ongolela ngabalenga “Kweli mwenga ma Mwana jwa Nnoongo.”

*Yesu alamiya akatamwe kukilambo cha Gene-saleti
(Maluko 6:53-56)*

³⁴ Ngabajomboka lilaba, ngabajenda Kugene-saleti. ³⁵ Bandu ba kwenio ngabamanya kutenda jwenio nga Yesu. Ngabalandulila ngijoanika, kilambo choa, ngabannetela akatamwe boa. ³⁶ Ngabannyopa bankunyule lubiniko lwa ngobo jakwe, na penia boa abankunywile ngabalama.

15

Maboulo ga bandu ba lolo

(Maluko 7:1-13)

¹ Penia Mafalisayo na akaboli ba Malagilo ga Musa ngabaika kuboka kukilambo cha Kuyelusalemu, ngannyendelela Yesu, ngabankonya, ² “Mboni akinapunji binu kagaagabaje Malagilo gatupokila kuboka kwa akaokobito? Ukuyanga kwa mboneje maboko tango nukulyeje!”

³ Yesu ngabajanga, “Mboni mangwetumwe kuagabaje Amuli ja Nnoongo nambu kugapala maboulo ginu mmene? ⁴ Nnoongo alenga, ‘Kajoa awabinu na amabinu,’ Na ‘Jwajoa ojubatukana awamundu andaje amamundu akomigwe.’

⁵ Nambu mangwetumwe mmolananga yene anda mundu anda akweti kilebe chakape awamundu andaje amamundu, nambu anda alengite ‘Kilebe chenje nampi Nnoongo.’

⁶ Ipaligwije kabele kajoa awamundu andaje amamundu! Penia nga pimililemwa lilobe lya Nnoongo ku ukengama malagilo ginu mmene.

⁷ Mangweto mamikitenda mambone! Isaya alondola tela pammile!

⁸ Nnoongo alenga, ‘Bandu aba bannyali kwa malobe tu, nambu myojo jabe jibi kutaali nane.

⁹ Kung'ongale kwabe kwambonije, mana ilebe ibabolana nga malagilo ga bandu tu, benia bakitanga gangonenga!’ ”

Ilebe eimmeka mundu mumalemwa

(Maluko 7:14-23)

¹⁰ Yesu ngaukema nkengeni gwa bandu, ngaulengela, “Umbenekiange na mmanyange!
¹¹ Kilebe echikimweka mundu mumalemwa chekijingi mukanoje, nambu chache echikipita mukano chenye nga echamweka mundu mumalemwa.”

¹² Penia akinapunji bakwe ngabannyendelela ngabannengela, “Bo, mwe mmanyi kube Mafal-isayo bakate kuchimwanga pabagajoa malobe ginu?”

¹³ Nambu Yesu ngabajanga, “Kila kipando changa panda Awawa bango bukumbengu, kipakujikuligwa.” ¹⁴ “Malekange bene akangweto! Angweto banga lola, akilongoi ba banga-lola, na jwangelola anda annongalie jwangelola, boa mabatumbukila mulibomba.”

¹⁵ Petulo ngalenga, “Mutulandulile kulan-dania kwenio.” ¹⁶ Yesu ngalenga, “Namangwetu mwe mmanyije? ¹⁷ Bo, mmanyangitije kutenda kilebe chachoa chikijingi mukano kijenda mulutumbo na mwenakandae kupita panja kucholo? ¹⁸ Nambu ilebe eipita mukano kujenda panja iboka umwojo na yenye nga eimweka mundu mumalemwa. ¹⁹ Gambu umwojo gaboka mawacho mabaja, na ngongola, na malaya, na kujiba, na uwangi na matukano. ²⁰ Genia nga agamweka mundu kube nchapu. Nambu kulye ilyo pangakuya maboko anda apabalagila nkamulange, genia gammekaje mundu kube nchapu.”

*Imani ja amama bamwe
(Maluko 7:24-30)*

²¹ Yesu ngaboka paali penia ngajenda kutama kukilambo chu Kutilo na Kusidoni. ²² Amama bamwe kabila ja Kanaani ba kilambo chenie ngabanhwikalila, ngatondabea lilobe, “Angwana, mwana jwa Daudi, umone kia! Kamwale jwango alaga na nchepela.”

²³ Nambu Yesu annyangiteje lilobe. Ak-
inapunji bakwe ngabannyendelela, ngaban-
nenge, “Maleke bajabule kachabe magambu bu-
tukengama kengama kupeta kuchobela.”

²⁴ Yesu ngajanga, “Bandumiteje nambu kun-
yumba ja bandu bikilambo chi Kuisilaeli abao-
bite andi mambelele.”

²⁵ Penia amama benia ngabaika, nu kik-
ileke pae ja makongono gakwe, ngabalenga,
“Angwana ungole.”

²⁶ Yesu ngajanga, “Chwapije kutola yakulya yi
ingota nu kiilekele imbwa.”

²⁷ Benia ngabajanga, “Kweli, Angwana, nambu
ata imbwa kulye imbolopolo eitola kuboka pa
mecha ja akaokamundu.”

²⁸ Penia Yesu ngabajanga, “Amama, imani jinu
ngolongwa! Itendi uyo kwinu andi pampala.” Na
kingobucho kamwale jwakwe ngalama.

Yesu balamia bandu ajingi

²⁹ Yesu ngaboka penia ngajenda umbwega ja
lilaba lya Galilaya, ngaombe pikitombi, ngatama.

³⁰ Bandu ajingi muno ngabanhwikalila, nukun-
netela abalemile na bangalola na nangwaba na
akabubu na bange ajingi abakiba akatamwe,
ngababeka nnongi ja makongono gakwe, na
jwombe Yesu ngabalamiya. ³¹ Nkenga gwa

bandu gwenio nguomongwa muno pababonanga akabubu bakalongela, abalemile balamite na nangwaba bakajenda na bangalola bakalolanga, bandu ngabannumba Nnoongo jwa Kuisilaeli.

Yesu bapeganga yakulya bandu elufu ncheche (Maluko 8:1-10)

³² Yesu ngabakema akinapunji bakwe, ngalenga, “Nabone kia bandu aba magambu babilangite pamwe nane machoba matatu, na wala bakwetangiteje chakulya. Mbaije kalekanga bajabule pangalye chakulya, ngana kuindukanga undela.”

³³ Akinapunji ngabankonya, “Pamba tubi pa-pongoti, tupata koo chakulya cha kape bandu ajingi anda aba?” ³⁴ Yesu ngabakonya, “Nkwe-tangite mikate milenga?”

Ngabajanga “Saba na yamaki njoko.”

³⁵ Yesu ngabaamulicha bandu batamange pae.

³⁶ Ngajitola mikate saba na yamaki, ngannumba Nnoongo ngametula ngabape akinapunji, bombe ngababaganakia bandu. ³⁷ Boa ngabalye nuku-jukuta. Kuboka penia ngabalokota imbolopolo ngitwele ikapo saba. ³⁸ Angweto abalilangita akinalome bakibanga elufu ncheche, pangabalanga akikege ni ingota.

³⁹ Yesu ngabatabukanga, ngabaleka nu kuombe muntumbwi, ngajenda kingonu cha kilambo cha Magadani.

16

Bandu bapala kuibona ikobo (Maluko 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Mafalisayo na Masadukayo ngabannyendele Yesu, kupala kuntega ngabannyopa balaye iingi yi ikobo kuboka kumbengu. ² Nambu Yesu ngabajanga, “Anda iike kimuyo mangweto kulenga, ‘Kunanioko kubi jegwa kuba kuche gwi-cho, magambu kunani kukele,’ ³ Na kindabindabi kulenga, ‘Ula majikoma, magambu maunde gabi titili.’ Mangwetomwe kumanya muno iingi yu kugalambuka machoba kukulola kunani, nambu kumanyaje mangobu ganga. ⁴ Bandu bangoe akabaja! Bapala iingi yi ikobo, nambu kipataje kikobo chachoa ila kikobo cha Yona.”

Ngabalekanga ngajabula.

Maboulo mabaja ga Mafalisayo na Masadukayo

(Maluko 8:14-21)

⁵ Akinapunji bakwe kuboka pa kujomboka kwiye ja lilaba ngaba kombakela kutenda batekulibalila kupoto mikate. ⁶ Yesu ngabalengela, “Mmegange mio na ntamanga maha na maboulo mabaja ga Mafalisayo na Masadukayo.”

⁷ Nambu angweto ngabataukana, “Balenga genia kwa magambu tupotwije mikate.”

⁸ Yesu ngamanya mawacho gabe, ngabalenge, “Mangwetomwe mmi na myojo michoko! Mboni nkonyana nhwalo gwangakola mikate? ⁹ Bo, mmanyangiteje tango? Mmikombakeje panametula mikate nhwano magambu ga bandu elufu nhwano? Bo, makatweleya ikapo ilenga ya imbolopolo? ¹⁰ Na mikate saba jela jabalya bandu elufu ncheche, bo, makalokota ikapo ilenga ya imbolopolo? ¹¹ Mboni manamanyangaje

kube nongila nhwalo gu mikateje? Ntamanga maha na maboulo mabaja ga Mafalisayo na Masadukayo!”

¹² Penia akinapunji ngabamanya goa kube balengila batame maha na maboulo mabaja ga Mafalisayo na Masadukayo.

Petulo abeka kipola Yesu kube Mwana jwa Nnoongo

(Maluko 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Yesu paika kukilambo cha papipi na Kukaisalia okwo Kufilipi, ngabakonya akina-punji bakwe, “Bandu balenga Mwana jwa Mundu nga meneke?”

¹⁴ Ngabannyanga, “Bange balenga mwe Yohana Mmatichi, na bange Eliya, na bange Yelemia andaje jumwe kati ja Akalondoli.”

¹⁵ Yesu ngabakonya, “Na mangweto bo, nnenga ne nabeneke?”

¹⁶ Simoni Petulo ngajanga, “Mwenga nga Kilisto Mwana jwa Nnoongo ojwabi mmomi.”

¹⁷ Yesu ngalenga, “Mbaya mwenga Simoni mwana jwa Yona, gambu munduje ojwan-hwekule kumanya kilebe chenje, nambu Awawa bango ababi kumbengu. ¹⁸ Nane nannenge mwe, Petulo, panani ja liganga lende mbakubeka kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto, na milyango ju kumambi jaotwaje. ¹⁹ Mbakumpe mbungulo ya Kingwana chu kumbengu, cha-choa champakutaba padunia nu kumbengu uyo kitabigwe, na champakulugula padunia nu kumbengu uyo kibakuluguka.”

20 Penia Yesu ngabakelebuya akinapunji bakwe bakannengeje mundu kutenda jwombe nga Kilisto.

*Yesu alenga nhwalo gukulaga na kiu chakwe
(Maluko 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

21 Kuboka kingobu chenye Yesu ngatumbu kalenge kipola akinapunji bakwe, “Mpaka nyende oti Kuyelusalemu na kwenio mbakupotekigwa muno kuboke kakinanhota na akakung’i akolo na akaboli ba Malagilo ga Musa. Mbaukomigwa, nambu lichoba lya tatu mayoigwa.”

22 Penia Petulo ngantola pantemela, ngatumbu kunkalapila, “Ikabe yeneje Angwana! Nhwalo gongo gumpataje mwe!”

23 Nambu Yesu ngatendebuka ngannenge Petulo, “Malichetani mmuje unyuma jango! Mwe ntenda kunhwibilikia. Mawacho ginu ga Nnoongoje nambu ga mundu.”

24 Kuboka penia Yesu ngabalenge akinapunji bakwe, “Mundu jwajoa anda apala kube ndundame jwango, mpaka oti akikane mwene na aupotole nchalaba gwakwe na angengame. 25 Gambu mundu ojwapala kukombola bwomi gwakwe mwene apakuoya, 26 nambu mundu ojwapakuoya bwomi gwakwe kwa magambu gango nenga, maupata. Bo, mundu apakukikonja anda apatite ile yoa ya padunia na kongo aoite bwomi gwakwe? Andaje mundu apakupanga nike kibe bada ja bwomi gwakwe? 27 Gambu, Mwana jwa Mundu apakuika mukibumo cha Awawa mundu pamwe

na akapakachi bakwe bu kumbengu, na penia nga papakunnepa hupo yakwe kila mundu tela na itendwa yakwe. ²⁸ Nannenge kweli, babile bandu upamba bijomokaje pangammona Mwana jwa Mundu akaika mukingwana chakwe.”

17

*Yesu agalambuka kumio
(Maluko 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ Kuboka pa machoba sita, Yesu ngabatola Petulo na Yakobo na Yohana ununagwakwe, ngabajenda nabo jika jabe mpaka kukitombi kitandamau. ² Kwenio, pabannolekea ngabammona Yesu ngagalambuka kumio nnongi jabe, kumio jakwe ngukung'ala anda lichoba na ngobo yakwe ngibe nhuu anda lumuli. ³ Kwenio Musa na Eliya ngabapitila, ngababe bakalongela nakwe Yesu. ⁴ Penia Petulo ngannenge Yesu, “Angwana, chwapi twe kube pamba! Anda mpaile njenga iteba itatu chimwe chinu, chimwe cha Musa na chimwe cha Eliya.”

⁵ Pakiba tango akalongela, liunde liuu ngilyaekelelanga, na lilobe ngilijoanika kuboka muliunde lyenie. “Jonjo nga Manango jwanampala, ojwanhalali mwojo, mampenakiange jwenio!”

⁶ Akinapunji pabalijoa lilobe ngabagweganga manguku, ngabajogopa muno. ⁷ Yesu ngabajendelela, ngabakunyula, ngalenga “Nnyemange, makajogopaje!” ⁸ Pabalola kunani bammwenije mundu, nambu Yesu jikajakwe.

⁹ Pabaulukanga pikitombi, Yesu ngabakele-buya, “Makannengeje mundu ilebe eimibweni mpaka Mwana jwa Mundu papakuyoigwa kuboka kwa abawile.”

¹⁰ Kuboka penia akinapunji bakwe ngabankonya Yesu, “Mboni aboli ba Malagilo ga Musa balenga kita mpaka oti Eliya aike?”

¹¹ Yesu ngabajanga, “Kweli, Eliya atenda kuika kubeka ilebe yoa telatela. ¹² Nambu nan-nengelanga Eliya aike na bandu bammanyije, ngabantenda papapalanga. Mwana jwa mundu apakupotekigwa uyo mumaboko gabe.”

¹³ Penia akinapunji bakwe ngabamanyanga kube balandulila nhwalo gwa Yohana Mmatici.

*Yesu annamia mwana juna nchepela
(Maluko 9:14-29; Luka 9:37-43a)*

¹⁴ Pabanhwikalila kabele nkengeni gwa bandu, mundu jumwe ngannyendelela Yesu, ngakilakitila nnongi jakwe, ¹⁵ ngalenga “Angwana, mammone kia manango magambu akweti ki-induindu, kabe alaga muno, jwombe pa jingi agwele pamwoto nu umache. ¹⁶ Nganalete akinapunji binu, nambu baotwije kunnamiya.”

¹⁷ Yesu ngabalengela, “Mangweto mabandu banga imani! Ndama namangweto mpaka lii? Nanhwimbilila mpaka lii? Mannetange mwano pamba!” ¹⁸ Yesu ngaukalapila nchepela, na gwenio nguboka na mwana ngalama kingobucho.

¹⁹ Kuboka penia akinapunji ba ngabannyendelela Yesu kuntemela, ngabankonya, “Mboni twe tuotwije kuuboya nchepela gola?”

²⁰ Yesu ngabajanga, “Kwa magambu nkwetije imani.” Nanenge kweli makabi na imani njokochoko andi mbeju ya aladali kabi nhwotolinge kukilenge kitombi, “Mmoke pamba nnyende papa, na chenye kujenda. Makaotolinge ukamwa kila kilebe!” ²¹ Nambu genia kuwechekanaje mpaka kupunga na kugongalela.

*Yesu alonge kabele nhwalo gwa kiu chakwe
(Maluko 9:30-32; Luka 9:43b-45)*

²² Pabakiba pamwe okwo kikilambo cha Galilaya, Yesu ngabalengela, “Mwana jwa Mundu ajenda ukamuigwa ku bandu. ²³ Bapankoma nambu lichoba lya itatu mayoka.” Akinapunji ngabaechuka muno.

Kulepa kodi ja nyumba ja kugongalela

²⁴ Pabaika kukilambo cha Kafalanaumu bandu ba ukongola uloi gwa kodi ja Nyumba ja Nnoongo ngabanyendelela Petulo, ngabankonya “Bo, Aboli binu babi kulepa kodi?” ²⁵ Petulo ngajanga, “Umwo, babi kulepa.”

Petulo pajingila unyumba, tango nukulongeje, Yesu ngankonya, “Simoni mwe nnolabo? Mangwana ga padunia gakongola kodi kuboka kubeneke? Kuboka kwa akakola Kilambo andaje kuboka kwa akageni?”

²⁶ Petulo ngajanga, “Kuboka kwa akageni” Yesu ngannengela,

“Aja ngayene, akakola Kilambo bapaligweje kulepa. ²⁷ Nambu kukupala bakachimwaje, nnyende kulilaba makabeke ndoana, ntola chamaki ju kutumbula kolwa nhwekula kano jakwe, na nkati mukolela uloi tela na kulepa

kodi. Ntola kwa magambu gangu nenga na magambu ginu mwenga.”

18

Bene ababi akolongwa?

(Maluko 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Kingobu chenie akinapunji ngabannyendelela Yesu, ngabankonya, “Bene ababi akolongwa kukungwana cha kumbengu?”

² Yesu ngankema mwana jumwe, ngannye-meka nnongi jabe, ³ penia ngalenga, “Nan-nenge kweli, anda nu kugalambukaje nukube andi ingota, nnyingije Mukingwana cha kumbengu. ⁴ Jwajoa ojwtakibeka nuu mwene nukube andi mwana ojo, nga nkolongwa mukingwana chu kumbengu. ⁵ Jwajoa ojwtampokela mwana jumwe andi ojo ku liina lyango, amboke nenga.

Kulondoigwa mumabaja

(Maluko 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ “Jwajoa ojtapa kukunnyambuki jumwe jwa akachoko kujileka imani, ikabi mbaya bantabalile liganga lya kuyagila muntandala nu kuntumbukia mubaali. ⁷ Kabe nnyo mabandu bapadunia kabeke ipengu bandu abajeketile na bange buleke moja! Ipengu mpaka ipitile nambu kulaga kwa mundu jwenio ojtapakijambuki ipitile!

⁸ “Anda luboko andaje lukongono lwinu lupakummeka ipengu, muluekete nu kululeke kutaali! Mbaya kwinu kujingila mubwomi manga luboko au lukongono telaje nu kulekeligwa pamwoto gwa ngaimika machoba goa pangapela,

kongo mmi na maboko na makongono goa mabele. ⁹ Na lio linu anda lipa kumpeleya, muliboye nulekela kutaali na mwe. Mbaya mwe kujingi mubwomi mmi na chongo, telaje nu kulekeligwa pamwoto gwangaimika machoba goa kongo mmi na mio goa mabele.

Kulandanakia na limbelele iliobite
(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Ntama maha! Makammembulaje jumwe kati ja angwetwa achoko. Nannenge, Akapakachi babe ba kumbingu babilangite kila kingobu nnongi ja Awawa ababi Kumbengu.

¹¹ Gambu Mwana jwa mundu aika kakombolanga abaobite.

¹² “Nnolanga bo? Mundu anda akweti mambelele mia jimwe, anda liobite limwe, atenda bo? Kugaleka gaga makomi tisa na tisa kukitombi, kujenda kulipala lyale eliobite. ¹³ Anda alipatite, nannenge kweli, apakuala mwojo muno kupeta tisini na tisa gangaoba na tisa. ¹⁴ Uyo, Awawa binu ba Kumbengu kupalaje kuoba najumweje panakati angwetwa akachoko.

Nnyinu anda lemwite
(Luka 17:3)

¹⁵ “Mundu anda annemwite, munyendelele muka nkelebuye kiti mmilangite makangweto jika. Anda anyoine mumpatite nnyinu. ¹⁶ Anda anyoineje, muntola mundu jumwe au abena pamwe na mwe kupala kwa malobe ga akachaili abena andaje atatu kila kilebe kiba tela. ¹⁷ Anda kunyowangaje mangweto, mikilengala kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Na aba kwinu

andi mundu jwanga mmanya Nnoongo na akatocha kodi.

Kanakia nu kujeketela

¹⁸ “Nannenge kweli, champakutaba padunia nu kumbengu uyo kitabigwe, na champakulugula padunia nu kumbengu uyo kibakuluguka.

¹⁹ “Kabe nannenge, makabena anda nnyeketaline padunia pano kukilebe chachoa champakujopa kilebechenie Awawa bango ba kumbengu mabatenda kilebe chenie. ²⁰ Mana papoa pala pabakongana abena au atatu kwa liina lyango, nne mbi upo panakati jinu.”

Kulandanakia na mpakachi jwanga nnekekea nnyakwe

²¹ Kuboka penia Petulo ngannyendelela Yesu, ngankonya, “Angwana, bo nnunugwango anda anemwite nannekekeya palenga? Pasaba?”

²² Yesu ngannyanga, “Nnenga pasaba tuje,” nambu pasaba mala pasabini. ²³ Nga magambu Kingwana chu kumbengu kilandine na Nngwana jumwe ojwakagula ichabu ya akapakachi bakwe. ²⁴ Patumbula kagula, ngabannetela mundu jumwe juna ligambo lya talanta elufu komi. ²⁵ Mundu jwenio akwetije chukulepa, penie Angwana ngabaamulicha auchigwe, jwenio na aanamundu, ingota ni ilebe yoa eyakweti, kupala ligambo lilepigwe. ²⁶ Penia, mpakachi jwenio ngakilikatila nnongi jabe ngalenga, “‘Nhwimbalile, ne manannepa ligambo lyango lyoa.’ ” ²⁷ Angwana benia ngabankole kia, ngabannekekeya ligambo lyoa, ngabanneka ajabule kachake.

28 “Nambu mpakachi jwenio ngaboka, ngankolela mpakachi nnyakwe ojwakiba ni ligambo nakwe dinali mya jimwe. Ngankamula pantandala ngalenga, ‘Nnepe ligambo linu!’ 29 Mpakachi nnyakwe jwenio ngakilikatila ngannyopa, ‘Nhwimbalile nanji manannepage.’ 30 Nambu jwenio ajeketileje ngabantaba mikipungo mpaka papakulepa ligambo. 31 Akapakachi ajabe pabagabona ngabakokaleka muno, ngabajenda kalenge Angwanamundu nhwalo gwenio. 32 Penia Angwana ba ngabankema mpakachi jola, ngaba nnege, ‘Mwenga mapakachi mabaja muno!’ Ngunyopa, nane ngununekekeya ligambo linu lyoa. 33 ‘Bo, ipaligweje namwe kummone kia mpakachi nnyinu andi ne panankolila kia.’ 34 Penia Angwana benia ngabachimwa muno, ngabantaba mukipungo mpaka papakulepa ligambo lyoa.” 35 Yesu ngajomole kulenga, “Yene uyo Awawa bango bukumbengu pabapa kuntenda kila mundu anda kalekekea akajinu kumwojo gwinu gwoa.”

19

*Yesu akelebuya lukobo lwa kulekana
(Maluko 10:1-12)*

1 Yesu pajomola kulenga malobe genia, ngaboka kukilambo chuku Galilaya, ngajenda kukilambo chuku Yudea, kwiye ja lukemba lwa Yolidani. 2 Nkenga gwa bandu ngugunkengama kwenio, jwombe ngabalamiyanga abakiba ni itamwe.

³ Gange Mafalisayo ngaganhwikalila, ngagajiga kunkonya kukuntega, “Bo, ipaligwije mundu kaleka aanamundu kwa malemwa gagoa gala?”

⁴ Yesu ngabajanga, “Bo, nchomangiteje Majandiko Gachwapi kutenda pukutumbula Nnoongo ojwampangania mundu akammeka munalome nu munkege. ⁵ Penia Nnoongo ngalenga, ‘Kwa magambu genia mundu baleka awamundu na amamundu, aba pamwe na aanamundu, na benia baba bamwe.’ ⁶ Nayene benia abena kabeje nambu mmele gumwe. Bai chalondine Nnoongo mundu akikilekaniaje.”

⁷ Nambu Mafalisayo ngagankonya, “Mboni Musa atujeketile analome kaandaki talaka aana-mundu na kaleka?”

⁸ Yesu ngabajanga, “Musa annyeketile kaleka akaanabinu magambu gu kujundupa kwa myojo jinu. Nambu ikiba yeneje kingobu cha pangania dunia. ⁹ Nannengelanga, mundu jwajwoa anda balekite aanamundu nukutola bange atenda ngongola, nambu kwale ibe munkege jwenio akiba nngongola.”

¹⁰ Akinapunji bakwe ngabannengela, “Anda ibi yene nhwalo gwa analome na akege, mbaya ukotoka kutola akege.”

¹¹ Yesu ngabalengela, “Boaje abaotwile kulipokela lilobe lyene, nambu baba tu Nnoongo ababekigwe kutama uwolo. ¹² Gambu ibi ilebe ijingi ibabeka bandu bakotoke kutola akege, bange kwa magambu kibelekwa, bange kwa magambu ga bandu babekite kube yenela, na bange baamulinge bene akangweto kutolaje akege kwa magambu ga Kingwana cha

Kumbengu. Ojwaotwile kulipokela lilobe lyenie alipokela.”

*Yesu aibekela maboko ingota ichokoichoko
(Maluko 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ Penia Yesu ngabannetela ingota ichokoi-choko aibeke maboko aigongalele, nambu akina-punji bakwe ngabaikalebuya. ¹⁴ Yesu ngalenga, “Mileke ingota iike kwango mikiikanakiaje, magambu Kingwana cha kumbengu cha bandu ababi andi ingota yene.”

¹⁵ Ngaibeke maboko kuboka penia ngaboka penia.

*Kakombo juna uloi
(Maluko 10:17-31; Luka 18:18-30)*

¹⁶ Mundu jumwe nganhwikalila Yesu, ngankonya, “Aboli, ndenda kilebe nike chambone nupate bwomi gwa machoba goa pangapela?”

¹⁷ Yesu gannengela, “Mboni mwe ungonya nhwalo gwa kilebe echikibi chambone? Abi jumwe tu jwambone. Andampala kujingila mubwomi gwa machoba goa pangapela magajali malagilo ga Nnoongo.”

¹⁸ Mundu jola ngankonya, “Malagilo gako?”

Yesu ngajanga, “Makakomaje na ngongolaje na makajibaje na makabe machaili ba unhwangije, ¹⁹ majoe awabinu na amabinu, na mumpale nndami nnyinu anda pimikipala mmene.”

²⁰ Kakombo jwenio ngannenge Yesu, “Genia goa nagaagabile, ndenda nike chenge?”

²¹ Yesu ngannengela, “Andampaile kube telatela, nnyende makauche ilebe inu uloi gwene

makape akaochu namwe mamma na nkoba kumbengu, kuboka penia nhwika ungengame.”

²² Kakombo pagajoa genia, ngajabula kachakwe na kongo achimwite magambu akiba nuloi muno.

²³ Penia Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, “Nannenge kweli ipakube kujundupa muno kwa mundu juna uloi kujingila mukingwana chu kumbengu. ²⁴ Kabe nannenge kindema muno ngamia kupeta pililanga lya chingana, kumpeta mundu juna uloi kujingi mukingwana chu kumbengu.”

²⁵ Akinapunji bala pabajoa genia ngabaomongwa muno ngabankonya Yesu, “Nga meneke ojwapakuoto ukomboka?”

²⁶ Yesu ngabalolakeya, ngabajanga, “Kwa bandu kilebe chenje kuwechakanaje, nambu ku Nnoongo ilebe yoa kuwechakana.”

²⁷ Kuboka penia Petulo ngalenga, “Natwe bo? Tuilekite ilebe ito yoa tunkengime mwenga! Tubakupata nike?”

²⁸ Yesu ngabalengela, “Nannenge kweli, Mwana jwa Mundu papakutama pikitebu chu kutawala chi kibumo chakwe Padunia Nhyono, mangwetomwe mangengaminge ntamanga muitebu komi ni ibele makagahukumula makabi komi na mabena ga kilambo cha Kuisilaeli.

²⁹ Na mundu jwajoa jwajilekite nyumba andaje akanuna mundu andaje akalombo andaje awawa andaje amama andaje ingota andaje migonda, kwa magambu gangu nenga, mapokela mala pa mia muno na maipata bwomi gwa machoba goa pangapela. ³⁰ Nambu ababi

bukutumbula ngoe mababa bukujomolela, na ababi bukujomolela mababa bukutumbula.

20

Akakamu mahengo munnng'onda gwa mizabibu

¹ “Kingwana chu kumbengu kilandine andi yene. Mundu nkola nng'onda gwa mizabibu, jwenio ngaboka kindabi kilokilo kabeka bandu akanwa maengo mung'onda gwakwe.

² Ngapangana nabo kalepa uloi kulichoba penia ngabapeleka kunng'onda gwa mizabibu.

³ Ngaboka kindabi saa tatu, ngababona bange bandu bajemite kuchoko, banga mahengo.

⁴ Ngabalenge, ‘Nnyendange na mangweto makakamu mahengo munnng'onda gwango nenga manannepa pipaligwe.’ ⁵ Ngabajabula.

“Bena akola nng'onda ngababoka kabele saa sita na saa tisa, ngabatenda uyo. ⁶ Na

kimuyo saa komi na jimwe, ngababoka kabele, ngabakolela bandu bajemite pachoko pala.

Ngabakonyanga, ‘Mboni nnyemangite pambano mui joa na chankamwaje?’ ⁷ Na ngweto ngabajanga, ‘Kwa magambu abije mundu jukutupe mahengo.’

Bombe ngabalenge, ‘Namangweto nnyendange kunng'onda gwango gwa mizabibu.’

⁸ “Apiika kimuyo, akola nng'onda ngabannenge ojwabeka uloi gwabe, ‘Makeme akanwa mahengo malepange uloi gwabe, katumbula ababakabe bukujomolela, na kajomolela abatumbalaga.’ ⁹ Ngabaikanga abakemigwa saa komi na jimwe, ngabapokela kila mundu uloi gwakwe gwa lichoba limwe.

¹⁰ Abatumbula bala pabaika, bapemelela bapata tondoba. Nambu nangweto ngabapata uyo uloi gwa lichoba limwe. ¹¹ Pabapokela uloi gwabe, ngabatumbu kakokalakea akola nng'onda. ¹² Ngabalenga, 'Bandu bamba abamakemita bukujomolela bakamula mahengo kukungobu cha saa jimwe tu, mboni mutubekite tela nabombe natwe tuimbalile liengo linakanonopa mui joa na lumu?'

¹³ "Nambu ngabannyanga jumwe katijabe, 'Aganja, namponjiteje. Bo, tulagineje kunnepa uloi gwa lichoba limwe? ¹⁴ Ntole uloi gwinu, nnyabule. Mbala kunnepa uyo mundu jukujomolela kunkema tela na mwe. ¹⁵ Bo, mbaligwije ukamwa genia muloi gwango pambala? Bo, umone lwina magambu ne mbi namwojo gwa mbone?" "

¹⁶ Yesu ngajomole kulenga, "Yene, ababi bukujomolela ngoe bapakube bukutumbula na bukutumbula bapakube bukujomolela."

Yesu alandulila mala ja patatu nhwalo gwa kiu chakwe

(Maluko 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ Yesu pakiba akajenda kukilambo cha Kuyelusalemu, ngabatola akinapunji komi na abele bala kuntemela, undela ngabalengela, ¹⁸ "Mpenakiange! Tujenda Kuyelusalemu, na kwenio Mwana jwa Mundu apabakamuigwa kwa akakung'i akolo na akaboli ba Malagilo, na angweto bapa kunhukumu akomigwe. ¹⁹ Bapankamuya kwa bandu bangabe Akayahudi bapa mmekanga nhwenyo, aputigwe bokola na

bapankoma kukummamba panchalaba, nambu lichoba lya tatu mayoigwa.”

*Kujopa kwa amama ba Yakobo na Yohana
(Maluko 10:35-45)*

²⁰ Penia aanaba Zebedayo ngabannyendele Yesu bakiba pamwe ningota yabe, ngabakilakityila nu kunnyopa kilebe.

²¹ Yesu ngabakonya, “Bo, mpala nike?”

Amama benia ngabajanga, “Unengele kube ingota yango ibena yeno maitama jumwe kalelo na jonge kangeja mu Kingwana chiinu.”

²² Yesu ngaijanga ikakombo “Mmanyije nnyopanga ni. Bo, nhwotwile kunywe kikombe cha malago chambakunywe nenga?”

Ngabannyanga, “Tuotwile.”

²³ Yesu ngabalengela, “Kweli manywa kikombe chango, nambu kutama kalelo andaje kangeja liengo lyangoje kubeka, kilebe chenia mabapata babala ababekiligwe tayali na Awawa bango.”

²⁴ Pabajoa genia akinapunji bange komi bala, ngaba chimwanga benia akabena. ²⁵ Yene Yesu ngabakemanga boa ngalenga, “Mmanyi kube akiilongoi ba bandu ba ilambo batawala bandu babe kwa makakala, na akiilongoi babe bakweti amuli ngolongwa kwabe. ²⁶ Nambu mangwetomwe ikabe yeneje. Nambu mundu ojwapala kube nkolongwa panakati jinu abe oti mpakachi jwa mmoa, ²⁷ na mundu ojwapala kube jukutumbula, panakati jinu mpaka oti abe mmanda jwinu. ²⁸ Na uyo ne Mwana jwa Mundu nhikila kutumikigwaje, nambu kutumika

na kuboya bwomi gwango ibe nakombole bandu ajingi.”

*Yesu balamiya bangalola akabena
(Maluko 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Yesu paboka kukilambo cha Yeliko na aki-
napunji bakwe, nkengeni nkolongwa gwa bandu
ngugunkengama. ³⁰ Penia pakiba na bangalola
akabena batamangite umbwega ja undela, na
pabajoa kube Yesu apeta penia, ngabatondabeya
lilobe. “Angwana, Mwana jwa Daudi, mutubone
kia!”

³¹ Nkenga gwa bandu ngugwakalapila
na kalenge bakotokange. Nambu angweto
ngabayanga kuchobela, “Angwana, Mwana jwa
Daudi, mutubone kia!”

³² Yesu ngajema, ngabakemanga na kakonya,
“Mpalanga nantendelange nike?”

³³ Ngabannyanga, “Angwana, tujopa tuoto ku-
lola!”

³⁴ Yesu ngababone kia ngabakunyula mio gabe,
na kingobu ucho ngabaotolanga kulola, nga-
bankengama.

21

Yesu ajingila Kuyelusalemu ku ilulu

*(Maluko 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-
19)*

¹ Yesu na akinapunji bakwe pababandakila
Kuyelusalemu na kuika ku Betifage pi kitombi
cha Mizeituni, ngabakinga akinapunji bakwe
abele, ² ngabalengela, “Nnyendange mpaka kuki-
jiji echikibi nnongi jinu na mamilikolela liponda

litabigwe na mwana jwakwe magakulugule na magalete kwango. ³ Anda mundu ankonyangite, munnengela, bagapala Angwana, jwombe mannekelanga kingobucho.”

⁴ Kile chenje kipitila kupala gaga agalengigwe na nnonboli jwa Nnoongo galenganile,

⁵ “Mikilengele kilambo cha Sayuni, Nnole, Nngwana gwinu atendakuika! Juna kia na aliombi liponda, mwana liponda, mwana jwa liponda.”

⁶ Yene, akinapunji bala ngabajabulanga ngabakamwa anda Yesu apabalagalinge.

⁷ Ngibilitola liponda lela na mwana jwakwe, ngabatandika ngobo yabe panani ji liponda na Yesu ngatama panani jakwe. ⁸ Nkenga nkolongwa gwa bandu ngabatandika ngobo yabe undela, na bandu bange ngabatema matutwe ngabagajanjaya undela. ⁹ Nkenga gwa bandu abakiba nnongi ja Yesu na abakiba unyuma ngabatumbu kutondabe lilobe kulenga, “Alumbigwe Mwana jwa Daudi!

Abe ni kindimba ojwaika ku liina lya Angwana! Alumbigwe Nnoongo kunani kumbengu!”

¹⁰ Yesu paika Kuyelusalemu, bandu boa ba kilambo chenye ngababe ni kijonga, ngaba konyana, “Ojo nga meneke?” ¹¹ “Bandu abakiba pankengeni gwenio ngabalenga, jwenio nga nnonboli Yesu kubokeye ku Nazaleti kukilambo cha ku Galilaya.”

*Yesu ajenda mu Nyumba ja Nnoongo
(Maluko 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)*

¹² Yesu ngajingi mu Nyumba ja Nnoongo, ngababenga bandu abakiba bakaucha nu kuemela ilebe mwenio. Ngapendangula mecha ya abajangangana uloi, na itebu ya abauchanga njeba, ¹³ ngabalengelanga, “Iandikigwe mumajandiko Gachwapi, Nnoongo alengite Nyumba jango jikemigwa nyumba ja kugongalela. ‘Nambu mangweto mijibeka kube nyumba jakajibi.’ ”

¹⁴ Bangalola na nangwaba ngaba nnyendelela Yesu ku Nyumba ja Nnoongo, Yesu ngabalamiya. ¹⁵ Akakung'i akolo na aboli ba Malagilo ga Musa ngabachimwanga apabagabona gukuomongwa agakamula Yesu na kabe ingota apainonoya malobe mu Nyumba ja Nnoongo balenga, “Alumbigwe Mwana jwa Daudi.” ¹⁶ Nhyene ngabankonya Yesu, “Bo, nnyoaje echibalongela?”

Yesu ngabajanga, “Elo, mbetakujoa! Bo manachomaje mumajandiko gangano? ‘Mibolangite ingota na ilemba, mpakupata ukoigwa okukulenganile.’ ”

¹⁷ Yesu ngabaleka, ngapita panja ja kilambo nu kujenda ku Betania, ngagoloka kwenio.

*Yesu aulapanakia nkongo ogukemigwa ntini
(Maluko 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Yesu apakiba akabuja ku nnyini kindabindabi, ngabe na njala. ¹⁹ Ngaubona nkongo ntini umbwega ja ndela ngaujendelela, nambu aukolela gwanga ngoko nambu maamba tu. Penia ngaulengela, “Makapambikaje kabe ngoko pangapela!” Kingobu ucho nkongo gwenio ngujoma.

²⁰ Akinapunji apabaubona ngabaomongwa bakalenga, “Mboni nkongo ntini gola ujomite kukungobu tu?”

²¹ Yesu ngabajanga, “Kweli nannengelanga, anda mmilingite ni imani panga mbwele, nhwotwile kutenda ngiti yene tuje, nambu ata mikikilengi kitombi chenje, ‘Nnyikuke mikikileke mubaali,’ Maiba uyo. ²² Na anda mmi kuamini, chochoa echimpakujopa kuku-gongalela, mampata.”

*Bakonya nhwalo gwa madalaka ga Yesu
(Maluko 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu ngajingi Munyumba ja Nnoongo, ngababolanga. Apakiba akabola, akakung’i akolo na akinanhota ngabankonya, “Nkamwa ile yenje kukinala gani? Bene abampi kinala chenye?”

²⁴ Yesu ngabajanga, “Na nenga mbakunkonya kilebe chimwe, anda unyangangite, na nenga nannyanga ndenda ikobo yenje kukinala gani. ²⁵ Nankonyanga yene, bo, uwecho gwa Yohana gu kubaticha uboka kwa bene? Bo, uboka ku Nnoongo andaje kubandu?”

Nambu ngabatumbu kutaukana beneakangweto jika, “Anda tulengite, ‘Uboka kumbengu,’ Apakutukonya, ‘Mboni nhwamingije?’

²⁶ Andatulengite, ‘Ubokita kubandu,’ Tujogopa nkengeni gwa bandu magambu boa bajeketalinge kube Yohana nga nnondoli.”

²⁷ Penia, ngabannyanga Yesu, “Tumanyije.”

Jwombe Yesu ngabalengela, “Nane uyo nannengeje ngamwa ilebe yenje kukinala gani.

Kulandanakia kwa ingota ibele

²⁸ “Mangweto nnolangabo? Mundu jumwe akiba na ingota ibele. Ngannengelanga jwajo jwa kutumbula, ‘Manango, lele nnyende makakamu maengo kunng'onda gwa mizabibu.’ ²⁹ Kakombo jwenio ngabalengela, ‘Ngana!’ Nambu mwe-nakandae ngagalambuya mawacho, ngajenda ukamu mahengo. ³⁰ Awawa bala ngabannengela mwana jwabe jwa pili uyo, jwombe ngajanga, ‘Elo awawa manyabulage!’ Nambu ajeije kamu mahengo. ³¹ Bo, mene kati ja abele ojwakalenganakia gabapala awawa mundu?”

Ngabajanga, “Jwajo mwana jwaketumbula.”

Penia, Yesu ngabalengela, “Kweli nannengelanga, akatocha kodi na bina ngongola bakunnongalela kujingila mu Kingwana cha Nnoongo. ³² Magambu Yohana ngaika kwinu kunnaya kutenda gapala Nnoongo, namangweto munhwaminije, nambu akajopa kodi na akan-gongola ngabannyeketela. Nambu magabweni genia goa, mangweto nng'ambwikeje mummyojo jinu, na nnyeketelingije.”

Kulandanakia kwa nnemi na nng'onda gwa mizabibu

(Maluko 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ Yesu ngalenga, “Mpenikiange kulandanakia konge. Mundu jumwe juna nyumba ngalema nng'onda gwa mizabibu, ngautindikia ubego na ngaemba liliba lya ukamangila zabibu na uyo ngachenga kilendo mwenio. Kubokape-nia ngabajaika akalemi, ngajenda mwanja kujenda kilambo cha kutaali. ³⁴ Kingobu

cha mauno apachaika, ngabakinga akapakachi bakwe kwa akalemi bala, batolange lipungu lyabe lya mauno. ³⁵ Akalemi bala ngabapukilanga akapakachi benia, jumwe ngabamputa na jonge ngabankoma na jonge ngabamputa mabwe. ³⁶ Mundu jwenio ngabakinga kabe akabanda bange, bakiba nduu kupeta mwanja gwa kutumbula. Akalemi bala ngabatenda uyayela. ³⁷ Pukujomolela ngankinga mwana jwakwe kongo akawacha, ‘Pangaje mabannyoa manango.’ ³⁸ Nambu akalemi bala apabammona mwanajwabe ngabalengelana bombe ku bombe, ‘Jonjo nga nnichi, tankome ibe tutole ulichi gwakwe!’ ³⁹ Penia, ngabampukila, ngabampia panja ja nng'onda gwenio gwa mizabibu, ngabankoma.”

⁴⁰ Yesu ngabalengela, “Ngoe, jwenio nkola nng'onda gwa mizabibu, apapakuika, apakakamwa ni akalemi?”

⁴¹ Bombe ngabannyanga, “Apakakoma akabaja benia, na nng'onda gola apakape akalemi bange abapampe lipungu lya mauno kingobu cha mauno.”

⁴² Penia Yesu ngabalengelanga, “Bo, nchomangitije kile chenje Mumajandiko Gachwapi?

‘Libwe elibilikanangite akachengi

ngoe nga libwe likolongwa lyambone.

Angwana nga abatei kile chenje,

kabe kilebe chenye nga chukuomongwa muno kwito!’ ”

⁴³ Yesu ngajendekea kulongela, “Ku yene nannengela, Kingwana cha Nnoongo makiboigwa kwinu na kape bandu ba

ilambo yenge ina kupambika ngoko agapala Nnoongo.”⁴⁴ Mundu anda agweli panani ja libwe lende apakutwekuka ipande, nambu ojulipakung'welela lipa kuntimba.

⁴⁵ Akakung'i akolo na Mafalisayo apabajoa kulandanakia kwakwe ngabamanya kutenda balenga angweto. ⁴⁶ Penia ngabapalapala ndela ja kumpukila, nambu bajogopanga bandu gambu angweto bamanyi kutenda jwenio akiba nnonndoli jwa Nnoongo.

22

Kulandanakia na mpapala gwa kutolana (Luka 14:15-24)

¹ Yesu ngalongela nabo kabele kukulandanakia, ² “Kingwana cha kumbengu kilandine yene, nngwana akampanganakia mwana jwakwe munalome mpapala gwa kutolana. ³ Ngabatuma akapakachi kakemanga bandu abakokigwe kumpapala, nambu bandu abakokigwe bapailingeje kuika. ⁴ Ngabakinga kabe akapakachi bange, akalenga, ‘Makalengele abakokigwe, ilyo yango ibi tayali ngoe, likambako lya ng'ombe ni likoga lina kunoga lichinjigwe, kila kilebe kibi tela, nhwikange kumpapala!’ ⁵ Nambu bandu abakokigwe baagabije na ngabajabulanga kachabe, jumwe kung'onda gwakwe na jonge kamaengo gakwe, ⁶ na bange ngabapukila akabanda bala ngabatukana, ngaba komanga. ⁷ Nngwana jola ngachimwa muno, ngagakinga manjolinjoli gakwe bakakomange akakomi benia na

kukijocha kilambo chabe. ⁸ Penia ngabalengela akapakachi bakwe, ‘Ilyo ya mpapala ibi tela kweli, nambu abakokigwe bapaligweje.

⁹ Ngoe nnyendange kundela na baboa bala abampa kakolela makemange baike kumpapala.’

¹⁰ Akapakachi bala ngababoka, ngabajenda ku nnyini, ngabaleta bandu boa, abaja na bambone. Nyumba ja mpapala ngijitwelela akageni.

¹¹ “Nngwana apajingila kalola akageni, ngamona mundu jumwe ojwakwinditeje ngobo ya mpapala. ¹² Nngwana ngankonya, ‘Maganja, nnyingilabo pamba panga ngobo ja mpapala?’

Nambu jwombe ngatama nuu. ¹³ Penia nngwana ngabalengela akapakachi, ‘Mantabange makongono na maboko makannekele panja pulubendu, kwenio apakuguta nu kuyaga mino.’

” ¹⁴ Yesu ngajomolela kulongela, “Ajingi bakokigwe, nambu achoko bapambuligwe.”

Kulepa kodi kwa Kaisali

(Maluko 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Kubokapenia, Mafalisayo ngabajabulanga, ngabapangana ndela ja kunyonja Yesu kwa malobe gakwe. ¹⁶ Penia, ngabakinga akinapunji babe pamwe na abankengama Helode. Nga-

bankonya, “Aboli, tumanyi kutenda mwenga nga mamundu mannonge kweli, nu kutenda mmola kweli ja ndela ja Nnoongo, kunnyogopaje mundu jwajoa, gambu liengo lya mundu nga kileje kwinu. ¹⁷ Mutulengele lele nnolabo, tupaligwa kulepa kodi kwa nkolongwa jwa Loma?”

¹⁸ Nambu Yesu ngamanya mawacho gabe mabaja, ngabalengela, “Mangweto mamikitenda

mabandu ba mbone, mboni unyiganga kupala unyonjange? ¹⁹ Unayange uloi gwa kulepa kodi.” Angweto ngabampikia uloi. ²⁰ Yesu ngabakonya, “Kumio kwa beneke na liina lyabeneke?”

²¹ Ngabannyanga, “Ja nkolongwa jwa Loma.”

Penia Yesu ngabalengela, “Tela, mampe nkolongwa jwa Loma agabi gakwe nkolongwa jwa Loma, na ga Nnoongo mampe Nnoongo.”

²² Apabajoa yene ngabaomongwa, ngabanneka na ngabajabulanga.

Nhwalo gwa kuyoka

(Maluko 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Lichoba lyene, Masadukayo abalenga abawile bayokaje ngabannyendele Yesu.

²⁴ Ngabannenge, “Aboli, Musa alenga mundu andawile na kaleka akege gwangabe na mwana, nnung'una mundu batole malekwe, kupala bampotole nnung'una gwakwe ingota. ²⁵ Ngoe, pito pano pakiba na akalongo saba. Jwa kutumbula ngatola munkege kuboka penia ngawe panga kube na ingota, ngannekela nnongamundu munkege nanhwele jwenio.

²⁶ Ngibe uyo nnongamundu jonge, na jwa tatu mpaka jwa saba. ²⁷ Kuboka pa akalongo benia boa kuwe, munkege jola uyo ngawe. ²⁸ Bo, lichoba lya kuyoka abawile akege benia mababa anhanaba beneke kati ja akalongo saba bala? Gambu boa saba ngabantola.”

²⁹ Yesu ngabajanga, “Mangweto ntekulemwa magambu magamanyije Majandiko Gachwapi na makakala ga Nnoongo! ³⁰ Nambu lichoba li kuyoka bandu mababa anda akapakachi bu

kumbengu, batolaje akege wala kutoligwaje na analome. ³¹ Nambu nhwalo gu kuyoka abawile, manachomangaje agannengalinge Nnoongo? Annengalinga, ³² ‘Nenga na Nnoongo ba Ulaimu na Isaka na Yakobo.’ Jwenio ngiti Nnoongo jwa abawileje nga Nnoongo jwa ababi bwomi.”

³³ Nkenga gwa bandu gwenio apaujoa yene nguomongwa maboulo gakwe.

Amuli ngolongwa

(Maluko 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Mafalisayo apabajoa Masadukayo bakwetingitije kilebe chenge chikunkonya Yesu, ngabakongana pamwe. ³⁵ Jumwe kati jabe, mmoli jwa Malagilo ga Musa, ngankonya Yesu kukuntega, ³⁶ “Aboli, amuli jako ejibi ngolongwa mu Malagilo ga Musa?”

³⁷ Yesu ngajanga, “Mapale Angwana Nnoongo jwinu ku moja gwinu gwoa na kukiuke chinu choa na kwa malango ginu goa.’ ³⁸ Jenje nga amuli ngolongwa ja kutumbula. ³⁹ Japabele jilandana na jenie, ‘Mampale nndami nnyinu anda apamikipala mmene.’ ⁴⁰ Malagilo goa ga Musa na majandiko ga akalondoli ba Nnoongo gahyobalela amuli yenje ibena.”

Malagano ga Nnoongo nhwalo gwa Kilisto nkomboi

(Maluko 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Mafalisayo apabakongana pamwe, Yesu ngabakonyanga, ⁴² “Mangweto nnolangabo nhwalo gwa Kilisto nkomboi? Bo, nga Mwana jwa beneke?”

Ngabajanga, “Mwana jwa Daudi.”

⁴³ Yesu ngabalengela, “Kubabole kwa makakala gu Uhuke jwa Chwapi, Daudi ankema jwombe Angwana? Gambu ngalenga,

⁴⁴ ‘Angwana ngabalengela Angwana bango, ntame kingonu chango cha kalelo, mpaka nabekange akangondwa binu pae ja makongono ginu.’

⁴⁵ Anda, ibi, Daudi ankema Kilisto Nkomboi ‘Angwana,’ Baotwabo kube mwana gwakwe?”

⁴⁶ Abije mundu jwajoa ojwakaotola kunnyanga lilobe. Nu kuboka lichoba ulyo abije ojwakajiga kabe kunkonya kilebe.

23

Malago

(Maluko 12:38-39; Luka 11:43,46; 20:45-46)

¹ Penia Yesu ngaulenge nkengeni gwa bandu pamwe na akinapunji bakwe, ² “Akaboli ba Malagilo na Mafalisayo bakweti uwecho gwa kulenganakia Malagilo ga Musa. ³ Mapenikiange nu kamula goa gabapa kunnengela. Nambu makajigaje itendwa yabe, gambu babakulenganiaje gabatangacha. ⁴ Kutaba minhigo mitopeu na katweka bandu mumapamba, nambu benia angweto bakanite nu kutondabea lukonji bijipotole. ⁵ Angweto bakamulanga ilebe yabe yoa kupala babonange bandu. Bakwindanga lumundi eilembigwe Majandiko Gachwapi mui-bongi na mumaboko gabe, nu kuchonela nducha miniko ya makoti gabe. ⁶ Kupala paali pina ichima mumipapala na itebu eibekigwe nnongi

mumajumba gu kugongalela. ⁷ Kupala kala-mukia kakinanhota mungongano nu kupala ukemigwa na bandu, ‘Aboli.’ ⁸ Nambu mangweto makakemigwaje ngu ‘Aboli.’ Gambu aboli binu bamwe na mangweto mmowa makalongo. ⁹ Na mukankemaje mundu jwa jwoa ‘Awawa’, Padunia pano, gambu Awawa binu bamwe tu ababi kumbengu. ¹⁰ Na makakemigwaje ‘Makilongoi,’ Gambu kilongoi jwinu jumwetu nga Kilisto Nkomboi. ¹¹ Ojwabi nkolongwa panakati jinu abe oti mpakachi jwinu. ¹² Ojwa kitondobe Nnoongo aba kunhuluya, na ojwa kiuluya Nnoongo aba kuntondobe.”

*Yesu bakola bandu ababikitenda bambone
(Maluko 12:40; Luka 11:39-42,44,52; 20:47)*

¹³ “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mamikitenda kube mambone! Nnyigalanga nniango gu kingwana chu kumbengu kubandu abapakujingi mukingwana chi kumbengu. Mmene mangweto kujingije mwenio, nambu maibilikia abapala kujingi mwenio.”

¹⁴ Kupotekigwa akaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mamikibeka bambone! Kaponjanga akananhwele nu kukikopekeya kube mabandu bambone kwa kugongalela kwinu kukoola. Kwa magambu genia mpakupata hukumu ngolongwa.

¹⁵ “Mpakulaga akaboli ba Malagilo na Mafalisayo, bandu mamikibeka bambone! Ntyanganga mubaali nu mwilambo yoa kupala mumpate mundu aamini andi punhwamini mmene mangweto, pamampata mummeka abe

jukujenda kumwoto gwangaimika machoba goa kupeta mmene mangweto!”

¹⁶ “Mpakulaga akalongoi bangalola! Mangweto nnenga ‘Kita mundu anda alapile ku nyumba ja Nnoongo, kilapi chenie nhwaloje, nambu anda ajilapile jaabu ja Munyumba ja Nnoongo, kilapi chenie kiunamatile.’
¹⁷ Mangweto makajinga mangalola! Chako chikibi chambone muno, jaabu andaje Nyumba ja Nnoongo ejibeka jaabu kube chwapi? ¹⁸ Kabe nnenga ‘Kita mundu anda akilapali kitembe cha Nnoongo nhwaloje nambu anda alilapali lilumbo elibekigwe panani ja kitembe cha Nnoongo kilapi chenie kiunamatile.’
¹⁹ Mangweto mangalola! Chako chikibi chambone muno, lilumbo lela andaje kitembe cha Nnoongo chikibeka lilumbo kube chwapi? ²⁰ Ojwa lapalila kitembe cha Nnoongo akilapalila kitembe chenie pamwe na ilebe yoa eibekigwe panani jakwe.
²¹ Ojwa jilapali nyumba ja Nnoongo ajilapili nyumba ja Nnoongo pamwe na Nnoongo ojwabi mwenio. ²² Ojwajilapalila mbengu akilapalila kitebu cha kingwana cha Nnoongo, na jwatamila.”

²³ “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mamikitenda mambone! Ntochanga bandu lipungu lya komi, ni itimbilo andi yene maamba gina kunungila na manjanu na kongo milekanga ilebe yambone ya Malagilo andi yene haki, kia, na imani. Genie nga agapaligwe kugaagabala na gange. ²⁴ Makilongoi mangalola! Kuboya libembe mukunywe, nambu

kumila ngamia!

²⁵ “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mikitenda mambone! Kujeleya ikombe na ntungati kunja, nambu nkati mukuleka kutweli ilebe iyampatangita ku upoki na ubaja. ²⁶ Mafalisayo mangalola! Nnyeleye oti kikombe nkati na kunja mapaba chwapi uyo.

²⁷ “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo mikibeka kube mambone! Mmilingite andi makabuli agapakaigwe chwakala panja gabonekana chwapi nambu nkati gatweli iyupa ya mitui na kila ikokoloko ichapu. ²⁸ Nu uyo, mangweto mmonekana na bandu kunja andi mabandu bambone nambu nkati ntwelalinge ubaja.

*Yesu alondola lichoba lyabe lya hukumu
(Luka 11:47-51)*

²⁹ “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo mikibeka mabandu bambone! Nchengele makabuli gakalondoli na kugalembekeya makabuli ga bandu bambone. ³⁰ Nnenga, ‘Kita twe tukabi kingobu cha kaokabito tukabi pamweje kakomanga akalondoli!’ ³¹ Yene nchalakichanga mmene kutenda mangweto nga ingota ya bandu ababakomangita akalondoli. ³² Aja, nnyomolekeange liengo lela elibatumbula akaokabinu! ³³ Mangweto majoka ni ingota ya majoka gina uchungu! Nhwechangabo kujepa hukumu ja mwoto gwangaimika machoba goa? ³⁴ Ne nannetelanga mangweto akalondoli na bandu bina malango na akaboli, na

bange mpakakomanga na kabambanga mun-chalaba na bange mpakaputa iboko munyumba inu yu kugongalela na kapalapala muilambo yoa. ³⁵ Kulaga kubakuika kwinu magambu ga myai ja bandu boa bambone ejijitigwe panani ja nnema. Kuboke ukomigwa kwa Abeli ojwakiba jwanga malemwa, mpaka ukomigwa kwa Zakalia, mwana jwa Balakia, ojumunkoma panakati ja pachwapi ni kitembe chukupangi lilumbo. ³⁶ Nannenge kweli, kwa magambu ga ukoma kwinu, mabandu ba ngoe mpa kuhukumu-muligwa.

Yesu bapaile bandu ba kilambo cha Kuyelusalemu

(Luka 13:34-35)

³⁷ “Mwe ma Yelusalemu, Mwe ma Yelusalemu! Makomanga akalondoli na kaputa maganga aka-pakachi ba Nnoongo abakingite kwinu! Palenga nyigite kuikongola ingota yinu kwango andi ngoko apaikongola yana yakwe nkati ja mapapanilo gakwe, nambu mapaije. ³⁸ Na nyumba ja Nnoongo jwinu jilekigwa liami. ³⁹ Nannenge kweli, umonaje kabe mpaka apampa kulenga, ‘Alumbigwe ojwaika kuliina lya Angwana.’ ”

24

Yesu alongela kubomoligwa kwa Nyumba ja Nnoongo

(Maluko 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu ngaboka pa Nyumba ja Nnoongo, na apakiba akajabula, akinapunji bakwe ngabannyendelela, ngabannaya majumba genia

kichenga chabachengite. ² Yesu ngabalengela, “Tela,” Nhwotolinge kugalolakea goa gano! Nan-nengela kweli, “Libije ata liganga limwe eli-pakuigala pamba panani ja lenge, kila kilebe makibomoligwa.”

Malago na kupotekigwa
(*Maluko 13:3-13; Luka 21:7-19*)

³ Yesu apakiba atamite pikitombi cha Mizeituni, akinapunji ngabannyendela kukukiiya, ngabankonya, “Mutulengele ile yenje ipakube lii? Kiingi nike echikipakulaya kuika kwinu na kupela kwa mangobu?”

⁴ Yesu ngabajanga, “Mma maha makakoloigwaje na mundu. ⁵ Gambu ajingi mabapitila nukulongela kupetela kuliina lyango angweto balenga kila mundu, ‘Nenga nga Kilisto!’ Na angweto bapakaoya bandu ajingi. ⁶ Mpakujoanga nhwalo gwa ngondo na manjega ga ngondo, nambu makaechukangaje, gambu genia mpaka gapitile, nambu kupela kwene kubi tango. ⁷ Kilambo chimwe kipakuputana na kilambo chenge, kingwana chimwe kipakuputana na kingwana chenge. Pamba na papa papakube na njala na nendemelo ya lutope. ⁸ Genia goa nga anda kutumbwa kwa kubinia kwa kupotola mwana.

⁹ “Kabe bapampanga mpotakigwe nu ukomigwa. Ilambo yoa ipakunchimwanga magambu ga liina lyango. ¹⁰ Kabe, ajingi bapakuleka moja gwabe, bapakugalambuka nu kunchimwana. ¹¹ Bapakupitila akalondoli nduu ba uwangi abapakaoyanga bandu

ajingi. ¹² Kwa magambu ga kube ubaja nyingi, kupalana kwa bandu kuba kupunguka. ¹³ Nambu ojwapakuimbilila mpaka kupela nga ojwapakomboka. ¹⁴ Kabe Nhwalo Gwambone gu kingwana cha Nnoongo ubakutangachigwa padunia joa, kupala kuchalakicha ku bandu boa ba padunia, penia nga pukupakuika kupela.

Kulaga kukolongwa

(Maluko 13:14-23; Luka 21:20-24)

¹⁵ “Pampa kukibona kilebe kibaja chikilengigwe na nnondoli Danieli kijemite paali pa Chwapi.” Ojwachoma amanya mana gakwe! ¹⁶ “Penia, ababi kukilambo cha Yudea batililange kwitombi. ¹⁷ Ojwabi pikinyanga cha nyumba jakwe akaulukaje kutola kilebe munyumba jakwe. ¹⁸ Ojwabi kunng'onda akabujaje ukaja kutola lutando lwakwe. ¹⁹ Bapakulaga akikege bina ndumbo na akinamama ababi ni ilemba eijonga machoba genia! ²⁰ Munnyope Nnoongo kutila kwinu kukabe machoba ga malilije andaje lichoba lya kupomalelaje! ²¹ Gambu kingobu chenye kubakube na ukomo nkolongwa na gwanapitije tangu bapanganigwa bandu boa mpaka ngoe nupitije kabele. ²² Machoba genia gakabi nu kupunguyaje, akabije mundu jwajwoa ju komboka, nambu Nnoongo atekupunguya machoba genia kwa magambu ga bandu abapambuligwe.

²³ “Anda mundu annengi, ‘Nno, Kilisto Nkomboi abi pamba!’ Andaje ‘Abi papa!’ Makanhwaminije. ²⁴ Gambu papakupiti makilisto buwangi na akalondoli buwangi. Na benia

balayanga iingi ikoloikolo na yukuomongwa yakaoyanga bandu, ata kubandu abapambuligwe na Nnoongo. ²⁵ Mpenekia, nannengelinge tangu nukupitije.

²⁶ “Anda bannengi, ‘Nnolanga, abi kupongoti!’ Makajendaje kwenio, andaje, ‘Nnolanga, akiite unyumba!’ Makanhwaminije, ²⁷ Gambu andi njai pijumulika kuboka kumbwani mpaka kundonde, ngapipakube kuika kwakwe Mwana jwa Mundu.

²⁸ “Paali apubi ntui, ngapagakongana matumbui.

*Kuika kwa Mwana gwa Mundu
(Maluko 13:24-27; Luka 21:25-28)*

²⁹ “Kingobu tu kuboka pu kulaga kwenio, lichoba liba lubendu na mwei ung'alaje, ndondwa ibakugwe kuboka kumbengu, na makakala ga mbengu gabakutikatika. ³⁰ Kuboka penia iingi ya Mwana jwa Mundu iba kubonekana kunani, penia makabi goa gapadunia gapakuguta, apagapa kummona Mwana jwa Mundu akaika mu maunde gu kunani, juna makakala na kibumo kikolongwa. ³¹ Jwombe apakakinga akapakachi bakwe kuboka kumbengu bina lipenga lina kujemba muno, bakongolange bandu abapambuligwe na Nnoongo, kuboka kujitumbwi dunia mpaka kujipei mbengu.

*Maboulo ga nkongo gwa nkojo
(Maluko 13:28-31; Luka 21:29-33)*

³² “Mukibolange kikilandanakia na nkongo ntini. Kingobu ndambi yakwe pitumbu kututuba maamba, mmanya kutenda mangobu ga

mauno gaike. ³³ Nu uyo mangweto pampakibona ilebe yenie yoa ikapitilaga, mmanya Mwana jwa Mundu abi papipi kuika. ³⁴ Nannenge kweli, lungolo londo lujebileje nukupitilaje ilebe yenie. ³⁵ Mbengu na dunia maipeta, nambu malobe gango gapetaje ngu.

*Abije jwalimanyi lichoba au kingobu
(Maluko 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)*

³⁶ “Nambu nhwalo gu lichoba andaje kingobu abije mundu ojwamanyi kiika lii, na akapakachi bukumbenguje na mwanaje, nambu Awawa jika jabe nga abamanyi. ³⁷ Kuika kwa Mwana jwa Mundu kupa kube andi kingobu cha Nuhu. ³⁸ Gambu machoba genia tango na ghalikaje bandu batela kulye na kunywe, akinalome na akikege kutolana nu kubutuyana mpaka Nuhu pajingila nkati mu Ntumbwi nkolongwa. ³⁹ Bakibanga chebwe kiti kiba kupiti nike mpaka galika pijiika kajolanga boa. Yene ngipipakube Mwana jwa Mundu apapakuika. ⁴⁰ Kingobu chenye bandu abele ababi kung'onda, jumwe aitoligwa na jonge ailekigwa. ⁴¹ Akikege abena bibaganga bakayaga okole, jumwe aitoligwa na jonge ailekigwa.

⁴² “Nkelukiange, gambu milimanyije lichoba lyabapakuika Angwana binu. ⁴³ Akola nyumba bakamanyi kutenda mwihhi abakuika kabi bakelukiye akijilekiteje nyumba jakwe jibomoligwe. ⁴⁴ Na yene mangweto uyo ntamanga maha gambu Mwana jwa Mundu abakuika kingobu changamanyika.”

*Mpakachi juna moja gwambone na jwanga
mojo gwambone*

(Luka 12:41-48)

⁴⁵ Yesu ngajendekea kulenga, “Meneke ojwabi mpakachi jwaaminike na jwambone na jwanga mwojo gwambone? Jwenio ananhota bakwe bammekite kachunga bandu bakwe bapegange chakulya kingobu echikipaligwa. ⁴⁶ Mbaya mpakachi jwajo jubapakunkolela ananhota mundu akakamula genia! ⁴⁷ Nannenge kweli, bapa kummeka mpakachi jwenio alolele ilebe yakwe yoa. ⁴⁸ Nambu anda mpakachi jwenio akilenge mwene, ‘Ananhota bango batenda kuchelwa kubuja,’ ⁴⁹ Penia ngatumbu kaputa akapakachi ajabe, ngatumbu kunywe pamwe nabandu abalobela, ⁵⁰ Ananhota mundu baika lichoba lyangamanyika na kingobu changamanyika. ⁵¹ Ananhota bapa kunhweketa ipande nu kummeka pamwe na akabaja. Kwenio apakuguta nu kuyaga mino.

25

Kulandanakia na akaenja komi

¹ “Kingobu chenie, Kingwana chu kumbengu kiba kulandana yene. Akaenja komi bapotinge muli yabe ngabajenda kapoke akoano. ² Akanhwano bakiba akajinga na akanhwano akambone. ³ Akajinga ngabapoto muli yabe, nambu bapotwije mauta gange. ⁴ Nambu bina myojo ja mbone ngabapotola mauta muyupa pamwe na muli yabe. ⁵ Magambu anahota ba

mpapala bakachelwa kuika, akaenja boa bala ngabatumbu katopa lugono.

⁶ “Kilo puwiku ngukujoanika na manjega, ‘Anahota bampapala batenda kuika! Nnyendange makapokele!’ ⁷ Akaenja boa ngabajimuka ngabaipangania imuli yabe. ⁸ Akajinga bala ngabalenge bina mwojo gwambone bala, ‘Mutupegange mauta ginu machoko, gambu imuli ito itendakuimika.’ ⁹ Nambu angweto bina myojo ja mbone ngabalengela, ‘Ije gututochaje twenga na mangweto. Mbaya nnyendange kuliduka makaemele mmene.’ ¹⁰ Penia, akaenja akajinga apabajenda kuemela mauta, akoano ngabaika. Na akaenja bala abakiba tela ngabajingalanga pamwe na bombe munyumba ja mpapala, na nniango ngujigaligwa.

¹¹ “Akaenja ajinga bala ngabaika, ngabakema, ‘Angwana, angwana, mutujogolele!’ ¹² Nambu bombe ngabajanga, ‘Nannengelanga kweli, numanyije mangweto.’ ”

¹³ “Penia, Yesu ngajomolela kulenga, ‘Nkelukiyange, magambu mmanyangitije lichoba lyenie lipakuika lii.’ ”

Kulandanakia na akapakachi atatu

(Luka 19:11-27)

¹⁴ “Uyo Kingwana cha Nnoongo kipakube yene. Mundu jumwe ojwakapala kutyanga mwanja, ngabakema akapakachi bakwe, ngababeka bilolele ilebe yakwe. ¹⁵ Ngampe kila mundu tela na uwecho gwakwe, jumwe talanta nhwano yuloi na jonge talanta ibena na nyonjakea talanta jimwe. Kuboka penia ngatyanga. ¹⁶ Mpakachi

ojwakapata talanta nhwano ngabeka uloi gwakwe kumundu ojwaucha ilebe ngapata nyonjekea talanta yenge nhwano. ¹⁷ Na jonge jo uyo ojjwakapata talanta ibena yuloi ngapata nyonjakea talanta yenge ibena. ¹⁸ Nambu jwajo ojjwakapata talanta jimwe ju uloi ngajenda, kuemba libomba pulutope, ngaiya talanta ja ananhota bakwe.”

¹⁹ “Kuboka pa machoba majingi, ananhota benia ngababuja, ngabatama na akapakachi kakonya batei ni muloi gwabe. ²⁰ Mpakachi ojjwakapata talanta nhwano yuloi ngaika apotwile talanta yenge nhwano. Ngalenga, ‘Ananhota, makambe talanta nhwano. Nno mbatite nyonjakea talanta yenge nhwano.’ ²¹ Ananhota bakwe ngabannenge, ‘Chwapi, mapakachi mambone manhwaminike. Mmi kuaminika ku ilebe ichokoichoko, mbakunkamuya milolele ilebe ikolongwa. Nhwike nhwalalile pamwe na ananhota binu!’ ”

²² “Mpakachi ojjwakapata talanta ibena yuloi ngaika, ngapanga talanta yenge ibena nyonjakea, akalenga, ‘Ananhota, makambe talanta ibena yuloi. Ntole talanta ibena yenge eijonjakike.’ ²³ Ananhota bakwe ngabannengela, ‘Tela, mapakachi mambone mina kuaminika. Mmi kuaminika ku ilebe ichokoichoko, mbankamuya ikolongwa. Nhwike nhwalalile pamwe na ananhota binu.’ ”

²⁴ “Nambu jwajo ojjwakapata talanta jimwe juloi ngaika, ngalenga, ‘Ananhota, manyi mwe mamundu bukujundupa mwojo, mwe nhwuna pangapanda mbeju, nukonja pangamicha mbeju.

²⁵ Nganyogopa, nganhia uloi gwinu pae pulutope. Ntole chiumbile.’”

²⁶ “Ananhota bakwe ngabannenge, ‘Mwe mapakachi mabaja na makata! Mmanyi kutenda ne nhuna paali pangapanda mbeju, nu kutoteka pangamicha mbeju. ²⁷ Mpaligwa, kubeka uloi gwango kubenki, nane kabi ndoile ntaji gwango na nyonjakea! ²⁸ Mampokange uloi gwenio makampe jwajo juna talanta komi. ²⁹ Gambu, mundu ojwakweti kilebe mapata nu kunnyonjakea. Nambu mundu jwanga kilebe, na chache chapemele akweti kipakutoligwa. ³⁰ Na mpakachi ojo jwanga nyonjakea, mannekelage panja pulubendu! Kwenio apakuguta nukuyaga mino.’

Ukumu ja kupela

³¹ “Mwana jwa Mundu ojwabi Nngwana papakuika na mu Kibumo chakwe na akapakachi bakwe boa ba Chwapi, penia atama pikitebu chakwe cha Kingwana cha Kibumo. ³² Bandu boa bikongananga nnongi jakwe, jwombe maibagana bandu benia ikuta ikuta, andi nchungi apabagana mambelele na mbui. ³³ Mababeka bandu abakamwile agapala Nnoongo kingonu chakwe cha kalelo na bandu akabaja kingonu chakwe cha kangeja. ³⁴ Penia Angwana ngabalengela ababi kingonu chakwe cha kalelo, ‘Nhwikange mangweto mampatite kindimba na Awawa bango, mpokelage Kingwana echimpanganikigwe kuboke kupanganigwa kwa dunia. ³⁵ Magambu nakiba na njala namangweto ngumbe chakulya, nakiba na nyota mangweto

ngumbe mache, nakiba nageni namangweto ngumbokela, ³⁶ nakiba makengele mangweto ngungwindia, nakiba natamwe mangweto ngunhwika kunola, nakiba kukipungo mangweto ngunhwika kundryangila.’

³⁷ “Penia, bandu abakamwile agapala Nnoongo bajanga, ‘Angwana, lii tammona mmi nanjala natwe ngutumpe chakulya, na mmi na nyota natwe ngutunkenga mache? ³⁸ Lii tammona mmi mageni natwe ngutumpokela, na manga ngobo natwe ngutunkwindiya? ³⁹ Lii tammona mmi matamwe andaje mantabigwe natwe ngutuika kunnola?’ ⁴⁰ Angwana mabijanga, ‘Nannenge kweli, kila kilebe chamankamulila jumwe jwa bamba akalongo bango achoko choko, manga-mulila nenga.’

⁴¹ “Penia balengela ababi kingonu chakwe cha kangeja, ‘Mmokange nnongi jango mangweto mannanigwe na Nnoongo! Nnyendange kumwoto gwa machoba goa pangapela ogwapanganigwa Mmaja na akapakachi bakwe. ⁴² Nakiba na njala mangweto umbije chakulya. Nakiba na nyota mangweto umbije mache. ⁴³ Nakiba nageni mangweto umbokalingije, nakiba makengele, nambu mangweto ungwindingije ngobo. Nakiba natamwe na nyigiligwe mukipungo, nambu mangweto maikije kunola.’

⁴⁴ “Penia angweto ngabajanga, ‘Angwana, lii tammona mmi na njala au nyota, mmi mageni andaje manga ngobo, mmi matamwe andaje mannyigiligwe, nambu twe tuikije kunnyangata?’ ⁴⁵ Angwana bijanga, ‘Nannenge kweli,

kila pamakana ukamula ilebe ku jumwe jwa bandu akachoko choko, nkanangita kungamuli nenga.’⁴⁶ Bamba bajabulanga kuhukumu janga pela. Nambu abakamula agapala Nnoongo benia bajabulanga kubwomi gwa machoba goa pangapela.”

26

Machabuli ga kunkoma Yesu

(Maluko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

¹ Yesu apajomola kubola genia goa, ngabalengela akinapunji bakwe, ² “Mmanyangite kube gaigi machoba mabena kupakube na Mpapala gwa Pasaka, na Mwana jwa Mundu apangigwa ibe abambigwe munchalaba.”

³ Kingobu chenye Akakung'i akolo na akanan-hota mundu ngabakongana pamwe panganya ja Kayafa ojwakiba Nkung'i nkolo. ⁴ Ngabapanga ndela ja kunkamula Yesu bankome kukuiya. ⁵ “Nambu ngabalenga kile chimwe, chakakumuligwaje kingobu cha mpapala gwa Pasaka ukapitije ukomo kati ja bandu.”

Yesu apakaigwa mauta ku Betania

(Maluko 14:3-9; Yohana 12:1-8)

⁶ Yesu akiba ku Betania, kachakwe Simoni, ojwakiba juna maloi, ⁷ amama bamwe abakiba na chupa echikitweli mauta ga kunungila gabei ngolongwa, nganhwikilila pamecha pala apakiba atamite akalya chakulya, ngannyitila mauta genia umutwe. ⁸ Akinapunji bakwe apabalola

genia ngabachimwa, ngabalenga, “Ganike kugatunia?”⁹ “Mauta ganga kabi gauchigwe kubei ngolongwa, nu uloi gwene kape akaochu.”

¹⁰ Yesu ngamanya echibalongela, ngabalengela, “Mbona machumbuya amama bamba? Batei chwapi ni kile chambone kwango. ¹¹ Akaochu mmi nabo machoba goa, nambu ne mbeje pamwe namangweto machoba goa. ¹² Amama bamba banyitile mauta ibe kumbanganikia kwa machiko gango. ¹³ Nannengelanga kweli kutenda, padunia poa pupakutangachigwa Nhwalo Gwambone, kitendwa chenje chibatei amama aba kibakulongaligwa kakombake benia.”

*Yuda ajeketela kunng'aluka Yesu
(Maluko 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ Penia Yuda Isikalioti, ojwakiba jumwe kati ja baba komi na abele, ngajenda kwa akakung'i akolo, ¹⁵ ngabalenge, “Mpakumbe kinii anda nang'alwike Yesu?” Ngabammalangi ipande selasini yuloi, ¹⁶ Kuboka kingobu chenye Yuda ngabe akapala ndela ju kunng'aluka Yesu.

*Yesu alye chakulya cha Pasaka pamwe na akinapunji bakwe
(Maluko 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Yohana 13:21-30)*

¹⁷ Lichoba lya kutumbula mpapala gwa mikate jangajela Kimela akinapunji ngabannyendela Yesu ngabankonya, “Mpala tukampanganikie ko Chakulya cha Pasaka?”

¹⁸ Yesu ngabajanga, “Nnyendange kunnyini kumundu jumwe, makannengele, 'Aboli balenga,

kingobu chango kiike, mbakulye Pasaka pamwe na akinapunji bango kachinu.’”

¹⁹ Akinapunji ngabatenda andi Yesu apabalagila, ngabapangania mpapala gwa Pasaka.

²⁰ Piika kimuyo, Yesu ngatama kulye pamwe na akinapunji bakwe komi na abena.

²¹ Apabakiba bakalyaga, Yesu ngalenga, “Nannenge kweli, jumwe panakati jinu apakung'aluka.”

²² Akinapunji ngabaechuka muno, ngabatumbu kunkonya Yesu jumwe jumwe, “Angwana, bo nenga?”

²³ Yesu ngajanga, “Ojwapakulela nkate muntungati pamwe na nenga nga jwenio ojwapakung'aluka. ²⁴ Mwana jwa Mundu mawa andi pagalenga Majandiko Gachwapi nhwalo gwa jwenio, nambu, kulaga mundu jwenio ojwapakunng'aluka Mwana jwa Mundu! Yakabi mbaya kwa mundu jwenio anda akabelwikije.”

²⁵ Yuda ojwapala kunng'aluka, ngankonya, “Aboli! Bo, nenga?”

Yesu ngalenga “Mwe nnengite.”

Ilyo ya Angwana

(*Maluko 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Akakolinto 11:23-25*)

²⁶ Pabakiba bakalyaga, Yesu ngatola nkate, ngannumba Nnoongo, ngaumetula, ngabape akinapunji bakwe nu kulenga, “Ntolange nnie, gongo nga mmele gwango.”

²⁷ Kabe ngatola kikombe, ngalumba, ngabape akalenga, “Nnywegange mmoa,” ²⁸ “Jenje nga myai jango ejibeka kipola lilagano lya Nnoongo,

myai ejichalakicha malagano ga bandu ajingi ibe balekekeigwe mabaja. ²⁹ Nannengelanga, ny-weje kabele divai ja zabibu mpaka lichoba lyale apambakunywe nhyono pamwe na mangweto mu Kingwana cha Awabango.”

³⁰ Kuboka pu kujemba nhwambo, ngabajenda kukitombi cha Mizeituni.

Yesu alenga Petulo apakungana

(Maluko 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

³¹ Penia Yesu ngabalengela, “Kilo jenje ja lele, mmoa mwenga mpakutula nu kuneka ne, gambu Majandiko Gachwapi galenga, ‘Nnoongo alenga mbakunkoma nchungi, na kipenga cha mam-belele kipakupwilikana.’ ³² Nambu kuboka pu kuyoka kwango, mbakunnongalela ku Galilaya.”

³³ Petulo ngannenge Yesu, “Ata ikabi boa ban-nekangite, ne nannekaje.”

³⁴ Yesu ngannengela, “Kweli nannengela, kilo ujenje tango nkokoloko nukubekaje, mpakungana patatu.”

³⁵ Petulo ngannengela, “Nengaje yenie ata anda napaligwe kuwe pamwe namwe nan-nekaje.”

Akinapunji bange bala ngabalenga uyo.

Yesu agongalela kung'onda gwa mikongo ku Getisemani

(Maluko 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Penia Yesu ngajenda pamwe na akina-punji bakwe paali apakemigwa Getisemani, ngabalenge, “Ntamange pamba ne nyenda papa ku-gongalela.” ³⁷ Ngantola Petulo pamwe ni ingota

ibena ya Zebedayo, ngatumbula kuechuka na kube na nambwele, ³⁸ Penia ngabalengela, “Mbi na kuwechuka kukolongwa umwojo papipi nu kuwe. Ntamange pamba nkeluyange pamwe na ne.”

³⁹ Ngajenda nnongi kachoko, ngagwe man-guku, ngagongalela, “Awabango andaiotwile kikombe chenje chambete, nambu ikabe anda apambala neje, ila apampala mwe.”

⁴⁰ Kubokapenia ngababuji akinapunji bakwe akatatu bala, ngabakole bagochilinge, ngan-nenge Petulo, “Mboni makangweto nchipulinge kube mio pamwe nane ata lisaa limwe? ⁴¹ Nkelukiange nukugongalela kupala makalon-doigwaje. Uhuke kupala kutenda agapala Nnoongo nambu makakala ga mundu kuotoje.”

⁴² Ngajenda kabe mala ja pabele ngagongalela, “Awawa bango, anda iotwile kikombe chikum-boteka kipete panga nywe nenga, nambu agam-pala gakamuligwe.” ⁴³ Ngabajendela kabele, ngabakolelanga bagochalinge, gambu mio gabe gakiba na lugono.

⁴⁴ Yesu ngabaleka, ngajenda kabele kugongalela mala ja patatu kwa malobe ugaga. ⁴⁵ Kabe ngabajendela akinapunji bala, ngabalengela, “Bo, mmi tango makagolokanga nu kupomolela? Nnolange! Kingobu chene kiike, na Mwana jwa Mundu makamuigwa mumaboko ga bandu abakamu mabaja. ⁴⁶ Nnyinukange tujende. Atendakuika ojwapakung'aluka!”

Kupukiligwa kwa Yesu
 (Maluko 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

⁴⁷ Yesu apakiba tango akalongela nabo, kingobucho ngaika Yuda, jumwe kati ja akinapunji komi na abele. Ngalongwana nabo bandu ajingi bina mapanga na imbonga. Abakiba batumigwe na akakung'i akolo na akananhota ba bandu.

⁴⁸ Mundu ojwapala kunng'aluka Yesu, akiba tayali aulaite kiingi nkengeni gwenio kulenga, "Mundu ojumbakunkumbatila ngajwenio. Mampukilange!"

⁴⁹ Yuda ngaunhwegele Yesu nu kulenga, "Aboli, kunchelile," penia ngankumbatila.

⁵⁰ Yesu ngannengela, "Aganja, nkamule echinhwiki ukamula."

Ngabaika kumpukila Yesu nu kummekanga mumakakala. ⁵¹ Jumwe ja abakiba pamwe na Yesu ngatondabeya luboko, ngaucholomola upanga gwakwe, ngamputa mpakachi jwa Nkung'i Nkolo, ngaunheketa lichikilo. ⁵² Yesu nganengela, "Mmuye upanga gwinu muala, gambu jwajoa ojwaputana ku upanga, mawa nu upanga. ⁵³ Bo, mmanyangiteje kube kabi nhotwi kajopa Awawa bango nabombe kingobu uchenje kabibanetile kikuta kikolongwa cha bandu komi na mabele cha akapakachi ba Nnoongo?

⁵⁴ Nambu ipakulenganila bo Majandiko Gachwapi eilenga kube nga apaipaligwa kube?"

⁵⁵ Yesu ngaulenge nkengeni gwa bandu, "Bo, unhwikilinge kumbukila kwa mapanga na imbonga anda ne napoki? Machoba goa nakiba

Munyumba ja Nnoongo nakabola, na umbukalingeje. ⁵⁶ Nambu ganga goa gakamuligwe ibe Majandiko ga alondoli ba Nnoongo galenganile.”

Penia akinapunji boa ngabanneka, ngabatilanga.

Yesu nnongi ja akolongwa ba Libalacha lya Akayahudi

(Maluko 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yohana 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Bandu benia ababampukila Yesu ngabampeleka kachakwe Kayafa, Nkung'i Nkolongwa, okwabakongana aboli ba Malagilo ga Musa na akananhota. ⁵⁸ Petulo ngankengama kutaali, mpaka mu uwa ja nyumba ja Nkung'i Nkolongwa, ngajingi unyumba pamwe na akalendei aibone ilebe pipakube. ⁵⁹ Akakung'i Akolongwa na Libalacha lya Akayahudi ngabajiga kupala malobe guwangi ibe bankome Yesu, ⁶⁰ nambu bapatangiteje lilobe lyalyoa, na bandu ajingi ngabaika ngabalenga malobe guwangi kujwenio. Ngabajomolela kuika bandu abena, ⁶¹ ngabalenga, “Mundu ojo alengita kutenda, ‘Anhotwile kujibomo Nyumba ja Nnoongo nu kuchenga kabena kwa machoba matatu.’ ”

⁶² Nkung'i Nkolongwa ngajema, ngankonya Yesu, “Bo, nnyangaje lilobe? Bandu aba batenda kunkopakea?” ⁶³ Nambu Yesu ngatama nuu. Nkung'i Nkolongwa ngannenge, “Nnapile ku Nnoongo ojwabi mmomi anda mwe nga Kilisto Nkomboi, Mwana jwa Nnoongo.”

⁶⁴ Yesu ngannyanga jwenio, “Elo mwe nnen-gite. Nambu nannengelanga mmoa, kutumbu ngoe mamammona Mwana jwa Mundu atamite kingonu cha kalelo cha Nnoongo juna uwecho, akaika mumaunde gu kumbengu!”

⁶⁵ Penia, Nkung'i Nkolongwa ngajwepula ngobo yakwe, ngalenga, “Atekuntukana Nnoongo! Tupaije akachaili! Nnyoaninge apantukana Nnoongo! ⁶⁶ Mangweto nhwachangabo?”

Angweto ngabannyanga, “Akweti malemwa apaligwa kuwe.”

⁶⁷ Kabe ngubunhwuni mata kumio, ngabam-puta makopi. Bange kongo bakamputa makopi, ⁶⁸ ngabalenga, “Kilisto mutulengele beneke, abamputite!”

Petulo ankana Yesu
(*Maluko 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18,25-27*)

⁶⁹ Petulo akiba atamite panja kuuu. Pe-nia, mpakachi jumwe munkege ngannyendela, ngalenga, “Mwe uyo makiba pamwe na Yesu juku Galilaya.”

⁷⁰ Petulo ngakana nnongi ja boa akalenga, “Manyije echinnongela,” ⁷¹ Apakiba akapita pa-niango, mpakachi jonge munkege ngammona, ngabalengela abakiba penia, “Mundu jwajo ak-iba pamwe na Yesu juku Nazaleti.” ⁷² Petulo ngakana nukulenga, “Napila yene numanyije mundu jwenio!”

⁷³ Mwenakandaye kachoko, bandu abakiba penia ngabannyendela Petulo. Ngabannengela,

“Kweli, mwe nga nabamwe kati ja angweto, gambu kilonge chinu kibonekana mwe mmoke ku Galilaya!”

⁷⁴ Penia Petulo ngatumbu kulapila kulenga, Nnoongo anhukumule anda nonge uwangi! “Numanyije mundu jwenio!”

Kingobu tu nkokoloko ngabeka, ⁷⁵ Petulo ngakombakela malobe galenga Yesu, “Tango nkokoloko nukubekaje, mpakungana patatu umanyije ne.” Ngapita panja ngaguta muno.

27

Yesu bampeleka kwa Pilato

(Maluko 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32)

¹ Pukuchaga, akakung'i akolongwa boa na akinanhota ngababeka machabuli gu kupala kunkoma Yesu. ² Ngabantaba ntondolo, ngabampeleka kunkamuya Pilato, nkolongwa jwa nkoa ojwachaguligwe na kilongoi jwa Loma.

Kiu cha Yuda

(Itendwa 1:18-19)

³ Penia Yuda jwenio ojwang'alukaga, palola kube Yesu bunhukumwile, ngaganwa, ngababuki akakung'i akolo na akinanhota ipande salasini yuloi yela. ⁴ Ngabalengela, “Ndekulemwa kummeka mundu jwanga malemwa akomigwe.”

Nambu bombe ngabalenga, “Twe genia gutupata bo? Genia ginu mmene.”

⁵ Yuda ngaulekela uloi gola munyumba ja Nnoongo, ngapita panja, ngajabula ngakikongela.

⁶ Akakung'i akolo ngabatola uloi gola, ngabalenga “Ipaligweje kubeka munkoba gwa nyumba ja Nnoongo kwa magambu uloi gwa ukoma mundu.” ⁷ Ngabalagana, ngabaemela nng'onda gwa mmombi pabe paali pa kuchiki akageni. ⁸ Mpaka lele nng'onda gwenio ukemigwa, “Nng'onda gwa Myai.” ⁹ Penia malobe ga nnondoli Yelemia ngagalenganila, “Ngabatola ipande makomi matatu ya uloi kulenganila na jwajo jubammeka bei bandu ba Kuisilaeli, ¹⁰ ngabaemela kwa uloi gwenio nng'onda, anda Angwana apabanagila.”

Pilato ankonnya Yesu

(Maluko 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38)

¹¹ Yesu ngabannyemeka nnongi ja nkolongwa jwa Nkoa. Penia, ngabankonya, “Bo, mwe nga Mangwana ba Akayahudi?”

Yesu ngajanga, “Mwe nnengite.” ¹² Nambu akakung'i akolongwa na akananhota apabakiba bakantakiana, ajangitije lilobe.

¹³ Yene Pilato ngankonya, “Bo, mpetakujoaje matakiano genia goa agabapia kwinu mwenga?”

¹⁴ Nambu Yesu ajangitije ata lilobe limwe, ata akolongwa ba Nkoa ngabaomongwa muno.

Yesu bunhukumu kuwe

(Maluko 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39; 19:16)

¹⁵ Lwakiba lukobo lwabe kingobu cha mpapala gwa Pasaka akolongwa ba Nkoa kaleke Akayahudi mundu jumwe ojwatabigwe ojwabampilinge. ¹⁶ Kingobu chenye akiba ojwatabigwe jumwe, lina lyakwe Yesu Balaba.

17 Yene, bandu apabakongananga pamwe, Pilato ngabakonyanga, “Mpalanga nanneke jwako kati ja abele bamba, Balaba andaje Yesu ojwakemigwa Kilisto Nkomboi?”¹⁸ Alenga yene gambu amanyi kibola kutenda bannetanga kwakwe magambu ga bwii.

19 Pilato apakiba atamite pakitebu cha hukumu, anhana mundu ngabapelekela chalamu, “Makankamwa kilebeje mundu jwambone jwenio, gambu lele ndekulaga muno mumaloto magambu jakwe.”

20 Nambu akakung’i akolongwa na akanan-hota ngabakwelekea bandu bannyope Balaba ajogoligwe na Yesu akomigwe. ²¹ Nkolongwa jwa Nkoa ngakonya, “Jwako kati ja abele bamba ojwampala nanneke?”

Ngabannyanga, “Balaba!”

22 Pilato ngabakonyanga, “Lele, nantendibo Yesu ojwakemigwa Kilisto Nkomboi?”

Boa ngabalenga, “Abambigwe!”

23 Pilato ngakonya, “Kwa nike? Atei ubaja gani?”

Angweto ngabayanga kulenga kanonoya, “Abambigwe panchalaba!”

24 Pilato apamanya kube aotwaje chachoa na kijonga kitela kutumbula, ngatola mache, ngakuya maboko nnongi ja bandu, ngalenga, “Ne ngwetije ligambo nhwalo gwa kiu cha mundu jonjo, kwale mmene.”

25 Bandu boa ngabalenga, “Myai jakwe jibe panani ja mitwe jito na panani ja mitwe ja ingota ito!”

²⁶ Penia Pilato ngannekekea Balaba kuboka kukipungo, nambu Yesu ngabakamuya aputigwe iboko na manjolinjoli na abambigwe panchalaba.

*Manjolinjoli gammeka nhwenyo Yesu
(Maluko 15:16-20; Yohana 19:2-3)*

²⁷ Penia manjolinjoli ga Pilato ngagampeleka Yesu panganya ja boma, nkengeni gwoa ngukongana kuntindiki jwombe. ²⁸ Ngabanhwula ngobo yakwe, ngabankwindiya ngobo ya kingwana. ²⁹ Ngabapota ulebalemba gwa miba na ngabankwindiya umutwe, uyo ngabammekela nnai puluboko lwakwe lwa kalelo. Ngabakilikilita nnongi jakwe na ngabammeke nhwenyo bakalenga, “Kunchelile Angwana ba Akayahudi!” ³⁰ Ngubunhuni mata, ngubuto nnai ngabamputi umutwe. ³¹ Kuboka pu kummeke nhwenyo, ngubunhwula lijou lela na ngabankwindiya ngobo yakwe, kuboka penia ngagampeleka kumamba.

Yesu abambigwa

(Maluko 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

³² Apapakiba bakajenda, ngabankolela mundu jumwe liina lyakwe Simoni, mundu jwa kilambo cha Kulene, ngabannenge mpoto nchalaba gwa Yesu. ³³ Apapaikanga paali apakemigwa Goligota, mana gakwe, “Paali pi Kitongo cha mutwe,” ³⁴ Ngabampe divai kutindigana na kile kibaba ntela gukupoya kubinia. Nambu Yesu apapaya ngakana kunywe.

³⁵ Ngabammamba, uyo ngababagana ngobo yakwe kukubeka kiumbuumbu. ³⁶ Kuboka pa genia ngabatamanga, ngabannendela. ³⁷ Panani ja mutwe gwakwe panchalaba ngababeka kibao echibaandike, “Jonjo nga Yesu, Nngwana jwa Akayahudi.” ³⁸ Akapoki abena ngababambigwa uyo pamwe na Yesu, jumwe kingonu cha kangeja na jonge kingonu cha kalelo.

³⁹ Bandu abakapeta penia ngabantukana Yesu nukutikatika mitwe jabe kulenga, ⁴⁰ “Mwe! Nnengita nhotwije kujibomola nyumba ja Nnoongo nukuchenga kwa machoba matatu? Ngoe mikikombole mmene. Anda mwe nga Mamwana jwa Nnoongo, nhuluke panchalaba!”

⁴¹ Akakung’i akolo na akaboli ba Malagilo ga Musa na akananhota uyo ngabammeke nhwenyo bakalenga, ⁴² “Ngabakombo bange, nambu kukikombola mwene kuotwaje! Jwombe konda Nngwana jwa Akasilaeli! Anda ngoe auluke panchalaba, natwe matunhwamina. ⁴³ Nganhyobalela Nnoongo nukulenga eti jwombe nga Mwana jwa Nnoongo, Nyeme twetulole anda Nnoongo apaile kunkombola.”

⁴⁴ Ababambigwa pamwe ngabantukana uyo.

Yesu awe panchalaba

(Maluko 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

⁴⁵ Ikiba saa sita nalumu mpaka saa tisa kimuyo, lubendu ngulutanda kilambo choa. ⁴⁶ Apaika saa tisa Yesu ngaguta kulilobe likolongwa, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Mana

gakwe, “Nnoongo jwango, Nnoongo, jwango mboni undekuneka?”

⁴⁷ Bandu bange abajemangita penia abanyoanga jwenio ngabalenga, “Ankema Eliya.”

⁴⁸ Jumwe kati jabe ngabutuka, ngatola litonji na ngalichwika musiki, ngalitabali munnai ngantondobeke Yesu anywe.

⁴⁹ Bange ngabalenga, “Nyemetulole anda Eliya maika kunkombola.”

⁵⁰ Yesu ngaguta kabena kanonoya, ngajomoka.

⁵¹ Panjia ja nkati ja Nyumba ja Nnoongo elibagina pa Chwapi ja Nnoongo ngijipachuka ipande ibena kuboka kunani mpaka pae. Nnema ngulendemela na mabwe ngagapachuka, ⁵² makabuli ngagajogoka na bandu nduu bachwapi ba Nnoongo abawile ngabayoka.

⁵³ Na bombe, kuboka pa kuyoka kwakwe Yesu kuboka kwa abawile, ngabapita mumakabuli na ngabaika mukilambo cha Chwapi Kuyelusalemu na ngababonekana na bandu nduu.

⁵⁴ Kilongoi jwa akalenda ba Loma na manjolinjoli agakiba gakannendela Yesu apabalola kulendemela kwa lutope na ilebe eipitile yela, ngabajogopa muno, ngabalenga, “Kweli mundu jonjo akiba Mwana jwa Nnoongo.”

⁵⁵ Paali penia pakiba na akikege ajingi bakalolanga kwa kutaali. Benia nga abankengama Yesu kuboke ku Galilaya bakantumikia jwombe. ⁵⁶ Kati jabe akiba Maliamu Magidalena na Maliamu amama ba Yakobo na Yusufu, pamwe na amama ba ingota ya Zebedayo.

Machiko ga Yesu
(*Maluko 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42*)

⁵⁷ Apaikiba kimuyo, ngaika mundu jumwe juna uloi kuboke Alimatayo, liina lyakwe Yusufu. Jwombe uyo akiba napunji jwa Yesu. ⁵⁸ Ngannyendela Pilato, ngajopa bampe mmele gwa Yesu. Pilato ngaamulicha bampe. ⁵⁹ Yusufu ngautola mmele gola, ngaubiligila chanda ejibi chwapi, ⁶⁰ ngaubeka nkati ja likabuli lyakwe liyono elikiba liembigwe piliganga. Penia ngalipilimbua libwe likolongwa nnongi ja nniango gu likabuli, ngajabula. ⁶¹ Maliamu Magidalena na Maliamu jonge bakiba batamangite kulilolake likabuli.

Akalenda pilikabuli

⁶² Malabo jakwe, lichoba elikengima elikiba lya Kupomolela, akakung'i akolo na Mafalisayo ngabannyendelela Pilato, ⁶³ Ngabalenga, “Anan-hota, tubiukombokela kutenda jwajo nhwangi pakiba mmomi alenga, ‘Kuboka pa machoba matatu mahyoka.’ ⁶⁴ Ku yene nhwamuliche likabuli lilendeligwe mpaka lichoba lya tatu ibe akinapunji bakwe bakannyibaje na kalenge bandu kutenda ayokite. Nhwangi gwa kupela gongo upakube mmaja muno kupeta gwago gwa kutumbula.”

⁶⁵ Pilato ngabalengela, “Aja, nkwati akalendei, nnyendanga makalendele apanhwotwile.”

⁶⁶ Yenye ngabajendanga, ngabalilendela likabuli, ngabalimatila libwe lela na kaleka penia akalendei bakalenda.

28

Kuyoka kwa Yesu

(Maluko 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-20)

¹ Kuboka pi Lichoba li Kupomolela, papipi nu kuche gi lichoba lya jumapili, Maliamu Magidalena na Maliamu jonge ngabajendanga kulola likabuli lela. ² Kingobucho ngukupitila kulendemela kukolongwa kwa lutope, mpakachi jwa Angwana ngauluka kuboka kumbengu, ngalipilimbua libwe lela, ngalitamila. ³ Abonekana anda njai na ngobo yakwe yakiba nhuu mbuu. ⁴ Akalendei bilikabuli lela ngabalendemela kwa mbwele ngolongwa, na ngababe anda batekuwe. ⁵ Nambu Mpakachi jola ngabalenge akikege bala, “Mangweto makajogopaje! Manyi kutenda mampalanga Yesu ojawabambigwe munchalaba. ⁶ Abije pamba ayokite andi palengaga. Nhwikange nnole paali pabammekita. ⁷ Nyendange chokwe makalengelange akina-punji bakwe ‘Kube ayokite kuboka kwa abawile, na ngoe annongolela kwako ku Galilaya, kwenio mamamma!’ Aja, ne tayali nanngalinge.” ⁸ Kongo bakajogopa nu kualalila, akikege benia ngababoka chokwe pilikabuli ngababe na mbwele muno ngababutuka kujenda kalenge akinapunji bakwe. ⁹ Kingobucho, Yesu ngakongana nabo, ngabalenge, “Nnumbalile.” Akikege benia ngabannyendelela, ngabakilikitila nnongi jakwe, ngabakamula makongono gabe.

¹⁰ Yesu ngabalengela, “Makajogopaje! Nnyendange makalengela akalonga bango bajendange Ku Galilaya na kwenio mabakamona.”

Malobe ga akalendei ba likabuli

¹¹ Akikege bala apabakiba bakajabulaga, akalendei bange ba likabuli lela ngabajenda kunnyini kulenga kila kilebe kwa akakung’i nhwalo gwa ilebe yoa eipitile. ¹² Ngabakongana pamwe na akanhota na kuboka pa kulongelanga, ngabape akalendei bala uloi nduu, ¹³ bakalenga, “Mangweto nnenga yene, ‘Akinapunji bakwe ngabaika kilo kuujiba mmele gwakwe twe ogutakiba tugochile lugono’ ¹⁴ Na anda Akolongwa ba Loma bamanyi kilechenje na twe matulongela nabo mpaka tulole kube mangweto mpatangaje malola.” ¹⁵ Akalendei bala ngabautola uloi gola, ngabakamwa anda pababologwe. Nhwalo gwenio ujoanike kati ja Akayahudi mpaka lele.

Yesu bapitila akinapunji bakwe

(Maluko 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Itendwa 1:6-8)

¹⁶ Akinapunji komi na jumwe bala ngabajendanga ku Galilaya kukitombi echabalagila Yesu. ¹⁷ Apabammona, ngabanng’ongalela, nambu bange bakiba na mbwele. ¹⁸ Yesu ngaika papipi, ngabalengela, “Mbatite kinala choa kumbengu nu kudunia. ¹⁹ Nnyendange, makabeke bandu boa babe akinapunji bango, makabatichanga kuliina lya Awawa na lya Mwana na lya Uhuke jwa Chwapi. ²⁰ Mabolange ukamula Malagilo

bandu ilambo yoa na makabi goa aganampilangite. Nenga mbi pamwe namangweto machoba goa pangapela, mpaka pijibakupela dunia.”

Ngindo New Testament 2015
The New Testament in the Ngindo language of
Tanzania, 2015

copyright © 2015 The Word for the World

Language: Ngindo

Translation by: The Word for the World

Contributor: The Word For The World

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

d5116cc2-3c1c-51ad-b1b2-7dde35a6f8cb